

Št. 100

**SEPTEMBER
2014**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

1 EUR

Polovico dobi prodajalec.

Številka prodajalca:

KRALJI ULICE

100

Odgovorna in izvršna urednica:

Mirjam Gostinčar

Tehnični urednik:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Luna Jurančič Šribar, Jean Nikolić

Sodelavci uredništva:

Ana Breznik, Tomaž Golob, Tomislav Gruden - GTS, Gregor B. Hann,

Jakob Harisch, Jurij Kunaver, Peter Kvac, Barbara Jozelj, Žigažaga

Oblikovanje:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Janne Karlsson, Nik Knez - posthumno, Janez Kompare, Laura Ličer,

Damjan Majkić, Lea Artist Mihalič, Severa, Tjaša Žurga Žabkar

Ovitek pripravil:

Jean Nikolić

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Cena časopisa v ulični prodaji je 1 EUR.

V primeru pošiljanja časopisa po pošti je cena enega izvoda 2 EUR.

Letna naročnina za organizacije v Sloveniji znaša 24 EUR,
v tujini pa 48 EUR.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

E-pošta: info@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0510 0801 2105 010 odprt pri ABanki Vipava d. d.

SMS-KOMENTARNICA:

030 323 306

PRAVILA PRODAJE ČASOPISA KRALJI ULICE

Ker želimo, da bi časopis Kralji ulice lahko prodajalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev, je pomembno, da vsi skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Ko prodajalci prodajajo časopis Kralji ulice, namreč ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice. Doslej so bili naši prodajalci v javnosti zelo dobro sprejeti in so mnogi kupci pohvalili njihov pristop. Zelo si želimo, da tako ostane tudi v prihodnje, zato prodajalce in prodajalke prosimo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis Kralji ulice še bolj približati našim bralcem.

1. Časopis prodajam na miren in nevsiljiv način.
2. Drugim prodajalcem časopisa Kralji ulice izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do prodaje časopisa kot jaz.
3. Z drugimi prodajalci se miroljubno dogovarjam tudi glede lokacije prodaje.
4. Morebitne nesporazume rešujem na miroljuben način.
5. Med prodajanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
6. Časopis prodajam po njegovi ceni in kupcev ne zavajam.
7. Med prodajo časopisa ne beračim.
8. Spoštujem odločitev kupca glede nakupa časopisa.
9. Med prodajo imam uradno izkaznico društva na vidnem mestu.

Če se prodajalec ne drži pravil prodaje, je na to najprej opomnjen s strani strokovnega delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do prodaje časopisa Kralji ulice. Prosim kupce, naj nam v uredništvo sporočijo morebitne kršitve zgornjih pravil! Zbiranje prispevkov za ponatis časopisa ni aktivnost društva, ampak je poskus zavezanja kupcev!

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov

ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Uvodnik:

100 ŠTEVILK ... 3200 STRANI ŽIVLJENJA

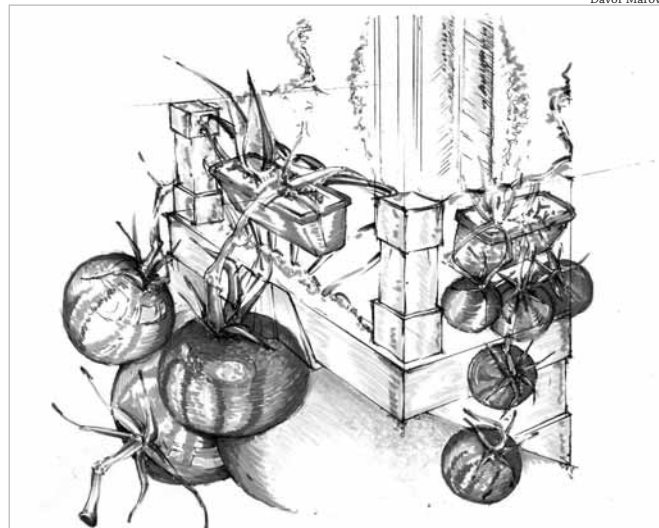

foto: osebni arhiv

Na balkonu rasteta dva paradižnika. Eden je v metrskem koritu, drugi v majhnem loncu. Prvi je trikrat večji od drugega in ima natanko dvajsetkrat več paradižnikov. Dandanes je težko doseči stvari, ki so se včasih zdele samoumevne, kaj šele, da bi človek lahko ustvarjal presežke. Ob vsakodnevnem boju za preživetje ostane kaj malo moči za razvoj svojih potencialov, samega sebe, svojega bistva. Ulični časopis Kralji ulice, pri 100. številki lahko to rečemo, omogoča presežke in je presežek. Omogoča presežke ljudem, ki živijo na robu. Presežke v smislu ustvarjalnosti, izražanja človekove biti, čutenja in tudi povezovanja z drugimi sobivajočimi. In obratno, ljudje, ki vanj vlagajo sebe, pa poskrbijo za to, da je tudi družbeni presežek. Med cestnimi ustvarjalci in ustvarjalkami časopisa je kar nekaj, lahko bi se reklo, genialnih, lucidnih, izredno čutečih umov, ki znajo »samo« z besedami seči preko ograj v človeških glavah, premikati gore, ki jih imenujemo predsodki. Besede, vemo, imajo veliko moč. Lahko delujejo zdravilno na piščoča in takisto na beročega. Celijo človeka, celijo družbo. Po drugi strani, bodimo iskreni, pa tale ulični časopis nemalokrat tudi odpira družbene rane in praska po njih, da zakrvavijo še bolj. Take rane, čez katere lepimo obliže in se pretvarjamo, da jih ni, ali pa, da se bodo zazdravile same. Pot, po kateri hodi večina ustvarjalcev in ustvarjalk, prodajalcev, prodajalk časopisa, blago rečeno, ni lahka. Takšna, da se včasih veliko prezgodaj konča in v številkah časopisa ostanejo zabeleženi delčki sveta in občutja ljudi ulice, ki jih ni več tu. Tudi obstoj, ki smo ga namenili temu uličnemu časopisu, ne ubira utečenih poti. Vse do 100-tke nismo nikoli imeli oglaševalcev (pokončna drža prve urednice), nimamo profesionalnih novinarjev in novinark, ne uporabljamo klasičnega načina prodaje. Pa saj je že večkrat preverjeno dejstvo, da se sprememb ne dosega s konformizmom. Časopisu vseeno ali pa ravno zaradi tega uspe, v tem času družbenih katastrof, odpirati del okolja, ki je malo bolj prijazen za vse nas. Da ne bomo životalili le v majhnih rožnih loncih, ampak se nam obetajo tudi velika korita ali pa še kaj širšega. Ob 100-tki si zaželim, naj bodo naše korenine močne, naša tla plodna, naša rast in ustvarjalnost mogočni.

Luna Jurančič Šribar

Davor Marovt

Kazalo:

- 2 UVODNIK
- 3 KRALJI ULICE KOT KOLEKTIV
- 6 INSP - INTERNATIONAL NETWORK OF STREET PAPERS
- 10 NAJNOVEJŠI PROJEKTI DRUŠTVA
- 12 TO SEM JAZ
- 12 INTERVJU Z IDEALNIM KUPCEM REVIJE KRALJI ULICE
- 13 POGOVOR Z REALNIMI KUPCI NAŠEGA ČASOPISA
- 14 NEKATERIM OD POMEMBNIH POKOJNIH SODELAVCEV ČASOPISA IN PRIJATELJEM V SPOMIN
- 15 NEKDANJE SODELAVKE UREDNIŠTVA KRALJEV ULICE
- 16 AKTIVNI USTVARJALCI KRALJEV ULICE
- 18 GOSTUJOČI KOLUMNISTI
- 19 ILUSTRATORJI
- 20 FOTOGRAFI
- 20 PODPORNICI
- 22 DOPIISNIKI
- 24 ZVESTI ZUNANJI SODELAVEC
- 25 KRALJ(ICA) IN KRALJ(ICA)
- 26 ULICA SPREGOVORI
- 29 RAZVEDRILLO
- 30 KRIŽANKA

KRALJI ULICE KOT KOLEKTIV

foto: osebni arhiv

Kolektiv Kralji ulice je nastal iz želje, da bi se nepravilne razlike med skupinami ljudi premostile in posledično uravnale. Na eni strani materialno varni ali celo na zalogo preskrbljeni ljudje z domom in na drugi strani ljudje brez doma z mnogimi nakopičenimi težavami, ki jim onemogočajo mirno življenje in uživanje sadov skupnosti. In vmes seveda mnogotere nianse.

Po drugi strani se je v Sloveniji prav v letih, odkar Kralji obstajamo, splošna situacija glede neenakosti v državi sicer tradicionalno razmeroma zelo zglednim stanjem na tem področju začela poslabševati v smeri večje neenakosti, ki za seboj potegne celo vrsto neželenih družbenih pojavov: revščino, več kriminala in posledično več ljudi v zaporih, slabše zdravstveno stanje prebivalstva, več smrti novorojenčkov, več umorov in samomorov, več zlorab psihoaktivnih substanc, več duševnih stisk vseh vrst in tako dalje. Večanje neenakosti podpirajo širši trendi privatizacije, varčevanja (beri po individualizaciji dobičkov kolektivizacija izgub) in seveda celotna neoliberalna klima, ki vlada globalno. Ta klima zbuja občutek, da živimo na smetišču kapitalizma. Tržna logika, logika besnih poskusov prodajanja ostankov sebe najboljšemu ponudniku, nam visi nad glavami in vse bolj pritiska. V vsakodnevne besednjake so se naselili novi izrazi in novi pogledi na svet so začeli prevevati vse pore družbenega in vdirati v naša življenja skozi vsa vrata. Zdaj se nasilju v vlogi bitke za obstanek reče »konkurenčnost«, izkoriščanju tistih, ki še lahko dajejo svoje delo, »prožnost« in benevolni pripravljenosti države na popolno kapitulacijo skupnosti »atraktivnost za tuje vlagatelje«. Krvoločni tekmovalnosti se reče »ambicioznost«, temu, da posamezniki jemljemo bremena za propad družbenih varovalnih sistemov na svoja pleča, pa »odgovornost«. Tistim, ki iz grdih tekem izpadejo, ker zanje niso več fizično ali psihično sposobni, se po novem reče »breme za državno blagajno«, pa bi se jim morda lahko reklo kolateralna škoda kapitalizma.

Če torej svet drvi v kapitalistično brezno, mi pa se trudimo vleči niti v nasprotno smer, pa četudi vsi skupaj morda drvim v isto brezno, koliko so naša prizadevanja sploh smiselna in koliko blagodejne koristi za skupno dobro si lahko od njih obetamo?

Tovrstna vprašanja so seveda nujna, da pretehtamo legitimnost lastnega delovanja in da ozavestimo svojo umeščenost. Nikakor pa ne smejo služiti kot izgovor za to, da bi se skupaj prepustili brezupu in zaključili, da naša skupna prizadevanja nimajo smisla. Tako kot namreč zahtevamo in pričakujemo postopne korenitejšje spremembe v smeri večje družbene enakosti in ohranitve narave in družbe na sistemski ravni, obenem ostaja pomembno, da zeleno vsakodnevno udejanjamo in širimo tudi s svojimi praksami prebivanja in delovanja. Ne zato, da bi pokazali, da je odgovornost za nastalo družbeno krizo na vsakem posamezniku, nasprotno, da bi gradili in utrjevali kolektive in z njimi širili zavest, da je drugačen svet mogoč.

V skladu s tem ostaja eno najpomembnejših načel pri delu z izključenimi, marginaliziranimi ali družbeno razvrednotenimi skupinami ljudi načelo nehierarhičnega in s strani stroke do ljudi neinvazivnega ter neobsojajočega sodelovanja.

V stroki, ki se ukvarja z zmanjševanjem družbene neenakosti oz. lajšanjem njenih negativnih učinkov, veljajo pomembne usmeritve in standardi, ki strokam nalagajo, naj svoja prizadevanja in oblike podpore ali pomoči organizirajo na način, da bo razlika med tistimi, ki naj bi pomoč ali podporo nudili, in drugimi, ki naj bi jo prejeli, kar se da majhna in naj se teži k njenemu stalnemu zmanjševanju. Svet »osebja« in »uporabnikov« je namreč lahko ločen ali pa povezan. Seveda se organizacije, ki nudijo podporo ljudem v stiski, glede tega razlikujejo v odvisnosti od njihove velikosti, razvejanosti, osnovnih

namenov, organizacijske kulture, nalog, ki jih izpolnjujejo. Morda si nekatere nevladne organizacije v tem smislu lahko dovolijo biti bližje strokovnim idealom povezanosti, mešanih skupnosti in premoščanja in zmanjševanja razlik med na videz ločenimi svetovi.

Namreč, namen organizacij, ki delujejo na področju družbeno razvrstjenih skupin (kot so brezdomni, uporabniki dovoljenih ali nedovoljenih drog, ljudje z izkušnjami bivanja v institucijah in predvsem ljudje, ki izkušajo preplet vsega naštetega), je tako ali tako zmanjševanje razlik med enimi in drugimi ter ustvarjanje takih pogojev za življenje, v katerih bodo lahko tudi prikrajšani in izključeni zaživel kot polnopravni člani skupnosti. To pa je pravzaprav težko dosežati, če organizacija deluje od ljudi odtujeno, če zahteva in vzdržuje vidne razlike med obema svetovoma. Če namreč v organizacijah razlike med svetom zaposlenih in svetom uporabnikov utrjujemo in ohranjamo, kako naj bi potem udeleženi vključevanje in večjo enakost zunaj njih?

Da bi stroke pomen enakovredne ter nediskriminatorne obravnave družbeno razvrstjenih skupin ter njihovo središčno mesto v načrtovanju korakov podpore oz. pomoči še bolj okrepile, so razvile koncepte participacije, soudeležnosti v procesih pomoči, krepitve moči in podobne. Vsi izhajajo iz dvojega. Prvič, vsak posameznik zase najbolje ve, kakšne so njegove potrebe in kakšne korake lahko v prihodnje podvzame na poti svojega okrevanja ali vključevanja, torej, vsakdo je za lastno življenje osrednji ekspert. Ter drugič, pri sklepanju podpornih delavnih odnosov nam hierarhične strukture in formalne omejitve ne koristijo. Slednje sicer služijo lažjemu delovanju ustanov, ne pa vselej tudi ljudem, katerim naj bi bile ustanove namenjene. Seveda pa pristno nehierarhično in nepokroviteljsko sodelovanje in sobivanje prinaša tudi mnoge preglavice. Življenje je vsaj za tiste z več družbene moči na videz bolj preprosto, če sami določijo pravila in zahtevajo od ostalih, da se jih držijo, če želijo prestopiti pragove fizičnih in simbolnih prostorov, ki so si jih prvi prisvojili. Morda bo kdo celo rekel, da je primernejše soseske, organizacije, vagone na vlaku ..., razdeliti na črne in bele, ženske in moške, čiste in umazane, zdrave in bolne, revne in bogate. Tako stvari ostajajo lepo na svojem mestu in se nezdružljivo ne meša in je red. Če je to tisti red, potem smo v društvu vsekakor anarhisti in je v tem naše bistveno poslanstvo. Četudi sem trenutno bolj oddaljeni del omenjenega kolektiva Kraljev, pa mi je vseeno v poseben ponos, če kdo od zunanjih obiskovalcev

foto: Aleksander Petric

fizičnih (kot je dnevni center) ali simbolnih (kot je časopis) prostorov Kraljev ulice ugotovi, da je težko ločiti, kdo v prostorih je uporabnik in kdo zaposleni, saj to še zdaleč ni na prvi pogled očitno. Razlike med nami se zmanjšujejo s tem, ko sooblikujemo in delimo iste prostore. Razlike se zmanjšujejo prek tega, da hodimo skupaj na izlete. Razlike se zmanjšujejo prek tega, da skupaj pijemo kavo in skupaj obedujemo. Razlike se zmanjšujejo s tem, ko skupaj načrtujemo ter izvajamo svoje skupne dejavnosti. Razlike med nami se še bolj zmanjšujejo s tem, ko je možnost zaposlitve v društvu dostopna tako ljudem z izkušnjo brezdomstva kot tistim, ki po merilih financerjev programov najpogosteje sodijo pod opis zaposlenega. In glede na strukturo zaposlenih v društvu lahko s ponosom zatrdimo, da tudi v tej smeri kolikor toliko vzorno premoščamo razlike.

Špela Razpotnik

KRALJI ULICE - ULICE V SKUPNOST

»To!« sem vzkliknila, ko sem pred sedmimi leti prvič vzela v roke časopis Kralji ulice. V njem sem zaznala, kar v običajnem časopisju ni pogost pojav: brbotanje življenja. Živega življenja konkretnih ljudi v njihovih vsakdanjostih. Zgodbe takih ljudi prinašajo več resničnosti kot politični govori, strankarske razprtije, škandali in senzacije, ki jih konstruirajo množični mediji.

Za študij novinarstva sem se kot mladenka odločila tudi zato, da bom udeležena vizijo velikega nemškega dramatika in družbenega kritika Bertolta Brechta (1898–1956), ki je o funkciji radia napisal, naj bo »vez med ljudmi«. Tu in tam kdaj pa kdaj kakšni radijski oddaji uspe povezati ljudi, tudi televizijskemu programu, predvsem kadar gre za projekte solidarnosti ob naravnih katastrofah, kot so letošnje grozne poplave v Srbiji in BiH. A da bi množični mediji za

svoje temeljno vodilo sprejeli Brechtovo vizijo v medijski pokrajini, pač ni zaznati. Kralji ulice so že sedem let častna izjema! Povezujejo brezdomce in druge ranljive skupine med seboj in pomagajo vzpostavljati dragocene SKUPNOSTI, ki zagotavljajo zadovoljitev potrebe po pripadnosti, tej osnovni človekovi potrebi. Odkar vem zase, se zavedam, da bo človeštvo kot vrsta preživelo samo kot prepletenost SKUPNOSTI. Sebični, vase zagledani individualizem, ki mu je mar le za lastne koristi, ni sposoben preživeti človeštva. Sistem, ki ga tak individualizem vzpostavlja, pohlepni neoliberalizem, kot prevladujoča civilizacijska paradigma, že poka po vseh šivih. Ljudje gradijo vzporeden, drugačen svet: povezujejo se v preživitvene skupnosti. Se samooskrbujejo s hrano, si gradijo varčna, ekološka domovanja, delajo v zadrugah, skrbijo za

foto: Miran Hladnik

trajnostni razvoj na vseh ravneh. Drug drugemu pomagajo in celo tiskajo svoj lastni (lokalni) denar. Tudi v Sloveniji je tega vse več, hura!

Izgovarjati JAZ in hkrati imeti v sebi čut za MI, za povezanost med ljudmi, to Kralji ulic delajo v vsaki svoji številki. Z izpovedmi, poročili, intervjuji, komentarji, članki, povabili na kulturne dogodke ... S fotografijami, na katerih so tako posamezniki kot skupnosti: na nogometni tekmi, na izletu, na razstavah in predstavah ... Na naslovni strani pa je

obraz, ki govori: to sem jaz. Samozavestno, s smehom ali resnobo v očeh, vedno pa z zanimivo zgodbo na obličju, ki vabi k branju njegove/njene usode, mnenja, komentarja v rubriki z enakim naslovom: To sem jaz. Saj MI-ja brez JAZ-a ni, a tudi JAZ se nikoli sam ne zgodi. Zato pa so potrebni mediji kot vez med ljudmi, zato!

Spominjam se, da sem imela za sodelavce Kraljev ulice na njihovem začetku seminar. Predavanju o osnovah novinarstva so sledila vprašanja, ki so me prijetno presenetila. Kajti poslušalci so bili zares motivirani, njihova vprašanja vsebinska. Če se spomnim nezainteresiranosti premnogih študentov novinarstva na fakulteti, ustvarjalcem Kraljev ulice vedno znova

čestitam tudi zato, ker vedo, kaj s časopisom hočejo.

Večkrat na kakšen sestanek ali obisk prinesem izvod Kraljev ulice. Obdarovani ga vedno z zanimanjem prelistajo, zagotovo nekateri tudi preberejo. Vem, da se takrat v bralcih nekaj premakne. Vzklije kakšno novo spoznanje, ugasne kak stereotip, se prebudi zdrav firbec in v spomin usede dober vic. Se pravi, da se vzpostavi komunikacija, ki spelje kakšno uličico v širšo skupnost, k družbenemu zavedanju. Na videz majhna potka se sčasoma poveže v pot in ta v ulico, ki spodbudi družbeno okolje za drugačne odnose do ranljivih ljudi. In naredi še nekaj pomembnega: spomni nas, da smo ranljivi tudi mi. Samo iz takega

zavedanja lastne ranljivosti lahko zraste pristno sočutje, se zgodi resnična empatija, se zgradi solidarnost in poraja pravičnost, ki naj postane naš družbeni red.

Zato – HVALA vsem, ki soustvarjate Kralje ulice. Ne odnehajte, ne obupajte! Kajti tudi obstoj tega »časopisa za brezdomstvo in sorodna socialna vprašanja« je svetilnik, ki kaže v pravo smer. Več kot jih bo in bolj ko bodo svetili, svetlejši bo prostor našega bivanja. Teme ne prežene preklinjanje, teme ne prežene jamranje, temo prežene luč. Kralji ulice so taka LUČ.

Dr. Manca Košir, publicistka

ČISTA STOTICA!

Ker sem bila večino svojega odraslega življenja novinarka, malone zagledana v pisano besedo, se mi je zamisel, da bi ljubljanski klošarji dobili svoj časopis, takoj prikupila. Še več: bila sem navdušena, za trenutek sem si čisto zares zaželela, da bi lahko postala njegova urednica!

Tisto so bili, pa ne samo zame, drugi in drugačni časi. Imela sem jih nekaj čez petdeset – let, jasno, ne hiš, avtov ali milijonov v kaki davčni oazi –, še sem bila srečna v svoji službi pri najboljši izmed vseh dobrih revij, Jani, še polna moči in veselja do življenja (no, seveda dopuščam možnost, da se mi zdaj to samo zdi). Vse to, o čemer sem pravkar govorila, se je kmalu zatem sesulo v prah in grdo sesirilo. Naše zadovoljstvo, občutek, da je s svetom vse v najlepšem redu, je zgrajeno – in kdo ne bi tega vedel, če na prav kralji ulice! – na trhljih temeljih. Kar se zdi trdno zidana

hiša, takšna kot tista, ki si jo je zgradil tretji pujsek iz slavne angleške pravljice, je v resnici slamnata koliba, ki jo odpihne že prvi vetr, kaj šele hudi volk!

Ampak črno-bela revija, ki se je rodila sredi prvega desetletja novega tisočletja, je pa še tukaj – stati inu obstati, je rekel Primož Trubar, ki sicer ni imel v mislih ravno nje in njenih prodajalcev, drži pa tudi za te. Seveda tudi ni mogel vedeti, da bo takšnih kraljev, z veliko in malo začetnico, toliko in na pogled vedno več. Celó nekaj kraljic opazim med njimi, in zanje mi je še za kanec bolj žal. Čeprav sočutje, saj vem, ni pravi odgovor – od sočutja ni nič, s sočutjem si ne napolniš ne želodca ne brizge, še frakeljčka ne dobiš zanj! Z dvema evroma pa ... No, tudi to ni ravno veliko, nič več kot za v šparovček, in tega nima noben potepuh.

Niti ne sanja se mi, vprašala pa tudi nisem, kako gredo Kralji v promet. Je ob koncu dneva dovolj za pico, za steklenico? Sama sem, ko sem bila še gimnazijka, mastno služila z ulično prodajo posebnih izdaj Dela. Nad to, za Ljubljano druge polovice šestdesetih let prejšnjega stoletja nenavadno zaposlitvijo, sem se navdušila, potem ko sem videla Do zadnjega diha, nepozabni film Jean-Luca Godarda, v katerem je prelepa svetlolasa kolporterka lomila moška srca. Jaz jih nisem, čeprav so nekateri starejši gospodje, to pa že moram reči, kupili tudi po pet izvodov istega časopisa. Ampak to so bili drugi časi, potencialni brezdomci varno spravljani po arestih in na psihiatriji, vse moteče pospravljeno in odstranjeno, vse čudovito urejeno, moji žepi pa tako polni novcev, da sem jih z rokami podpirala!

Zdaj pa – v novem svetu je več razlik in

foto: osebni arhiv

negotovosti, po drugi strani tudi več svobode, tudi tiste, ki jo ponuja cesta. Jaz sem še otrok starega časa, za nič na svetu si ne bi upala zapustiti svojega doma, hladilnika, pralnega stroja in stopiti ven, v negotovo praznino. Največ, kar storim, je to, da jo včasih čez nežne polhograjske hribčke peš mahnem do Škofje Loke, da jo uberem čez Barje do Borovnice. Da bi postala kraljica ulice, za to ne bi imela moči in poguma! Pa saj vem, da navsezadnje ne gre za povsem zavestno, svobodno izbiro, da se navidezna prostost, ki jo daje cesta, drago plačuje, da so mraz, dež in kup meni neznanih stisk kredit, ki ga zaradi vse večjih obresti ni mogoče zlahka, če sploh, odplačati. Še bom, vsaj kdaj pa kdaj, kupila Kralje ulice. Prodajalcev ne bo zmanjkalo, to je jasno, piscev, pa kako zanimivih, tudi ne. V moč pisane besede sicer ne verjamem več, berem pa še vedno rada.

Maja Lupša

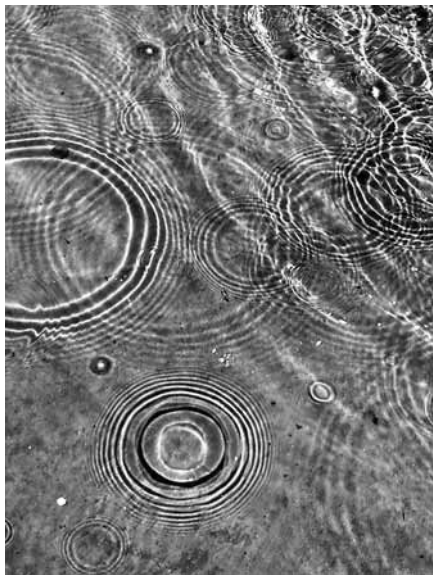

foto: Aleksander Petric

INSP - INTERNATIONAL NETWORK OF STREET PAPERS

[insp] International
Network of
Street Papers

KRALJI
ULICE

Mreža cestnih časopisov je utelesila vznikanje cestnih časopisov širom sveta, nekateri so se v dvajset in več letih razbohotili v prave pravcate korporacije - tako rekoč kartele s profesionalnimi novinarji, fensi embalažo in oglaševanjem vred -, drugi vztrajajo/mo na principu cestne izdelave, in ohranjamo koncept prostovoljstva in enakovredne, celo večinske udeležbe avtorjev - uličarjev. To bi lahko označili kot najboljši približek zadrugam. Mreža (INSP) je pomenila smiselni odgovor na kaos, ki bi lahko (ali pa tudi ne) udaril od zadaj. Bolje preprečiti kot zdraviti, bi lahko rekli, treba je pač vzpostaviti nekakšne okvire in hkrati varovalo. »Skupaj smo močnejši« v tem primeru ni floskula. In čeprav gre za mašino, katere značilnost je (vsaj včasih), da nehote razredči ali celo v celoti pokuri zanesenjaški duh, je INSP pri

tem izjema, ki potrjuje pravilo. Obstaja predvsem kot servis, pomoč in podpora, ponuja možnost izmenjave člankov in/ali kakovostnih fotografij ter prost pretok idej vseh članic. Te lahko v relativno enakovrednem razmerju doprinesejo k sistemu. Hkrati pa vsem omogoča možnost udeležbe v skupnih akcijah z možnim in tudi zaželenim končnim ciljem - pritisniti na zavest skupnosti. Tu in tam (kolikor nam pač dopuščata prostor in čas) participiramo tudi Kralji.

Obstoj INSP portala je dodana vrednost k prej omenjenemu; do njega dostopamo v smislu prispevanja člankov, poleg tega pa nam, urednikom, omogoča nemoten in takojšen input.

Idejo, da bi bilo najbolj pametno besedo prepustiti sogovornikom in kolegom, avtorjem tako raznolikih cestnih časopisov,

foto: Tomislav Gruden-GTS

sem vzela zares: zame je okrogla 100-ka idealna priložnost, da na način, ki so ga sami izbrali, predstavijo svoje poslanstvo in namen. Pa začnimo.

MG

PUT DOMOI, SANKT PETERSBURG, RUSIJA

September je ravno pravi čas, da se ozreš nad letino in preveriš morebitne druge rezultate. Čestitamo bratom in sestram iz vrst Kraljev ulice in se ob tem nehote spominjamo svojih začetkov.

Petega septembra pred dvajsetimi leti je bil ustanovljen naš časopis, ki smo ga ustvarjali in ga še vedno v največjem in tudi najbolj uničenem umetniškem skvotu v Sankt Petersburgu. Leta in seveda tudi poseben kraj delovanja so nas naučili:

1. Oblikovalec ima vedno prav.
2. Če se oblikovalec slučajno moti, še enkrat preberi točko 1.

3. Ne poznamo absolutne resnice, nismo ji niti blizu. Ohranjamo pa varno razdaljo, da lahko nanjo gledamo sproščeno.

4. Čeprav sodimo med množične medije, nismo zavezani k temu, da bi imeli o vsaki temi svoje mnenje. Zato tudi ni nujno, da ga delimo.

5. Denar bi sicer lahko bil problem, ampak tega problema ne rešujemo z denarjem.

6. Bog nam je zaupal delo z ljudmi. Naj ne bodo starši, pač pa prodajalci ponosni na to kar ustvarimo.

7. Če delaš, kar delaš, (kar še posebej velja za urednike cestnih časopisov), dobiš kar dobiš.

foto: Marina Wulf

8. «Nemogoče» je (samo) mnenje nekoga.

9. »Jutri« ne obstaja. Morda pa obstaja »Ja, ampak ne zdaj«.

10. Lepota bo rešila svet.

Arkady Tyurin

NAJBOLJŠA STVAR V ZVEZI Z BISS-om, MÜNCHEN, NEMČIJA

Kar mi je najbolj všeč v zvezi z 20-letnim delovanjem BISS-a, je, da smo uspeli pripeljati ljudi iz obrobja družbe na način, da smo jim ponudili zaposlitev in zasluženi dobiček. 42 izmed naših 100 prodajalcev je zdaj redno zaposlenih. Prej so bili odvisni od države, zdaj pa samostojno plačujejo davke in prispevke za socialno zavarovanje kot milijone ostalih zaposlenih. Znotraj, sicer omejene možnosti vplivanja, je BISS pomembno prispeval k ponovni razporeditvi bogastva. To so nam pravzaprav omogočili prispevki donatorjev, ki so s svojim denarjem želeli nuditi neposredno pomoč. Najbolj neposredna oblika pomoči so osebna sponzorska sredstva, ki jih

nakazujemo zaposlenim prodajalcem v obliki mesečnega plačila. Naši donatorji se zavzemajo za ponovno vzpostavljanje zdravstvene oskrbe, kolektivne izlete in vse vrste ugodnosti za tiste, ki sicer ne bi imeli možnosti enakovredno sodelovati v družbenem življenju. Za nas je velika čast že to, da smo bili lahko udeleženi v procesu. Velika zasluga in zahvala pri tem gre našim rednim bralcem in podpornikom. To je najboljša izkušnja v moji celotni profesionalni karieri.

Hildegard Denninger, generalna direktorica BISS-a od 1993 do 2013

BÖRGER IN SOZIALEN SCHWIERIGKEITEN
BISS

foto: osebni arhiv

BOQUINHA - MLADINSKA IZDAJA CESTNEGA ČASOPISA BOCA DE RUA, STATUT DEČKOV IN DEKLIC ULICE, PORTO ALEGRE, BRAZILIJ

Glavni naslov prve izdaje Boquinha se je glasil »Moje, tvoje, naše pravice« in je izpostavil pomembno dejstvo: »Vsi mi, otroci, imamo pravico do družine, ki nas bo ščitila, cenila, ljubila in skrbela za nas.« In v nadaljevanju še: »Ne moremo in ne smemo biti igračke. Starši bi se morali naučiti, da kot vsako človeško bitje potrebujemo spoštovanje.« Glede na zgoraj navedeno, bi moral vsak otrok in najstnik s ceste slediti naslednjim navodilom, točneje členom našega kodeksa za fante in dekleta:

1. člen: Počni kar koli, le da pri tem ne boš nikogar prizadel ali poškodoval.
2. člen: Namesti se v materino naročje.
3. člen: Ne smeš biti niti pretepen niti ustrahovan.
4. člen: Privošči si sladkarij in prigrizkov v izobilju.
5. člen: Glasno se smeji.
6. člen: Igraj se, igraj se in igraj se vse mogoče: skrivalnice, dom, divjaj po cesti s kolesi ali rolko, hodi bosonog.
7. člen: Ne smeš biti pretepen s strani policije.
- 7.1.: Prisluhni raznovrstnim zvokom in poslušaj različne benke. Potem se

- pogovori s prijatelji, ne da bi te kak policaj pri tem nadlegoval.
- 7.2.: Naj ti ne pravijo tat, če nisi ničesar ukradel. In naj te ne učijo krasti.
 - 7.3.: Zaspi brez strahu.
 8. člen: Počni kratko malo vse.
 - 8.1.: Ne odgovarjaj, če te kdo vpraša nekaj, na kar nočeš odgovoriti.
 - 8.2.: Reci »ne«, ko nečesa nočeš.
 9. člen: Spoštuj in bodi spoštovan.
 10. člen: Skrivnost nosi tako globoko v srcu, da do nje ne bo imel nihče dostopa.
 11. člen: Uči se.
 - 11.1.: Pij vodo, ko si žejen, pojdi lulat, ko te prime, po pouku pa se nujno odpravi na igrišče.
 - 11.2.: Sanjaj o tem, da boš nekoč postal Nekdo: zdravnik, nogometaš, pilot, tajnik, odvetniški kandidat, pevec, profesor, telefonist, zobozdravnik, knjižničar ali kateri koli delavec. Tako boš zaslužil denar in boš lahko vzdrževal družino.
 12. člen: Bodi srečen otrok ...
 - 12.1.: ... s svobodnim, neobremenjenim življenjem.
 - 12.2.: ... s ljudmi, ki te imajo radi takega, kot si, s kvalitetami in pomanjkljivostmi nekoga, ki spi po zavetiščih, na cesti ali

LICE V LICE OBSTAJA S POMOČJO MOČNE ZDRUŽEVALNE ENERGIJE, SKOPJE, MAKEDONIJA

Razvijati model cestnega časopisa kvalitetne vsebine v državi, ki je stara več kot dve desetletji in je obenem tako rekoč brez izkušenj pri izdajanju cestnega časopisa, pa tudi brez ukoreninjenih bralnih navad prebivalstva, izgleda kot Sizifovo delo.

Že na samem začetku misije smo naleteli na vprašanje: Zakaj sploh začenjate z nečem, ko pa veste, da ne more uspjeti? Zakaj začenjati s tiskanim medijem (naklade dnevnih časopisov so se v preteklih nekaj letih vrtoglavo znižale) nekomercialne vsebine, odličnega dizajna in fotografij, iz ekološkega papirja in za ceno 1,8 eura, polovica le-te ostane za tisk, in ga komaj pokriva, saj je previsoka za makedonski standard? Za nameček nihče nima niti pojma, kaj je to cestni časopis.

Popolnoma jasno nam je bilo, da bo težko, saj nismo imeli zagotovljenega stabilnega financiranja (sklada, projekta

ipd.), niti ne dovoljšnega števila reklam, utirjenega načina prodaje, pa tudi ne sredstev za reklamiranje našega »proizvoda«. Sklenili smo, da ne bomo odstopali od zastavljene vsebinske kvalitete, kvalitete dizajna in fotografij, zato nam ni preostalo drugega, kot da vsak posameznik maksimalno prispeva v smeri samovzdrževanja. Poleg tega, da smo ustanovili cestni časopis, smo ponudili tudi marketing in PR usluge. Sredstva od tovrstnih prihodkov smo vložili v razvoj in tiskanje časopisa »Lice v lice«. Izdajanje cestnega časopisa je velika odgovornost. Prodajalcem, ki se jih trudimo izvleči iz blata, nikoli ne bomo mogli reči – »Končano je! Projekt se je zaključil! Zdaj se lahko vrnete na ulico!« Ravno zato vlagamo nečloveške napore, da ohranimo svoj cestni časopis. Menimo, da je ta potreben tako prodajalcem (pripadnikom marginalnih skupin) kot tudi publiki – v smislu napredka,

avtobusni postaji in dela kot pomivalec avtomobilskih šip, da dobi nekaj za pod zob ali ki prosi za denar, kos kruha in obleko.

13. člen: Pojdi k zdravniku, ko si bolan.
- 13.1.: Ko nastopi čas za spolne odnose, naj te naučijo uporabljati kondome, da ne zbolíš za AIDS-om ali, da ne zanosíš.
- 13.2.: Ne umri zaradi drog.
14. člen: Živi življenje v celoti, ne le otroštva.

Margareth Rossal, direktorica

foto: osebni arhiv

ozaveščanja in delovanja v smeri ustvarjanja boljše družbe.

»Lice v lice« obstaja dve leti in razpolaga s 40 prodajalci v štirih makedonskih mestih. To so v glavnem brezdomci, mladi iz ulice, socialno ogroženi meščani in skupina ljudi s posebnimi potrebami. Izhajamo enkrat na dva meseca in smo za

zdaj prišli do številke 11. Vsaka nova številka je nov dogodek. Niti en ni šel mimo neopazno, brez primerne promocije in ljudi, ki podpirajo misijo. To nam uspe s spremljajočimi dogodki - razstavami, performansi, nagradami za prodajalce in gledališkimi nastopi. V osnovi je umetnost zelo pomemben element podpore časopisu »Lice v lice«. Del teh dogodkov so tudi prodajalci sami, ki svoje spretnosti razvijajo s pomočjo našega izobraževalnega programa. Na ta način izboljšujejo svoje komunikacijske veščine, postajajo (bolj) motivirani in gradijo samozavest ter samospoštovanje. »Lice v lice« obstaja s pomočjo močne združevalne energije ljudi, ki verjamejo,

da mali koraki vodijo k velikim spremembam. Ne glede na to, da včasih izgleda, da naredimo korak naprej in potem tri nazaj, iskreno verjamemo, da Makedonija potrebuje »Lice v lice«. Zato tudi toliko vlagamo vanj. Velike sadove pričakujemo na vejah, ki so sicer precej visoko, vendar plezanje še kar obvladamo. Verjamemo tudi v to, da nam bo nekoč uspelo utrgati zares veliko jabolk.

Klimentina Ilijevski, odgovorna direktorica Lice u lice Makedonija

NOBENEGA DELA NA CESTI, ASFALT, HANNOVER, NEMČIJA

Stari smo 20 let in na to smo ponosni. Naš časopis je bil ustanovljen leta 1994, ko je kakemu ducatu brezdomcev prišla na uho novica o cestnem časopisu v Hamburgu in Londonu. Hannover je bil tedaj poln brezdomnih, stotine jih je spalo na cestah in pod mostovi blizu centralne železniške postaje. Tako so se Karin, Wolfgang in še nekaj ostalih odločili, da bi posnemali Big Issue. Bili so brez vsakršnega denarja, novinarskega znanja ali znanja o poslovanju, vendar polni entuziazma. Tuhtanje o res dobrem imenu ki bi ga nadelo projektu jim je vzelo kar nekaj ur. Med favoriti so bili »Schröder« (nem. politik in kancler Gerhard Schröder, član social-demokratske stranke in stranke Zelenih) in »Platte« (plošča), vendar ni bilo nič bolj utemeljenega in primerne

MAGAZIN **Asphalt**

kot ravno »Asphalt« (asfalt). Ljudje so navsezadnje živeli na cesti in spali pod milim nebom, s svojim časopisom pa so cele dneve stali na ulici. Že po dveh tednih je bilo razprodanih vseh 50.000 izvodov. Od leta 1994 do danes je bila približno 2.500 brezdomcem dana možnost, da si (ponovno) uredijo življenje. Od takrat se je precej zadev spremenilo: zrasli smo in delujemo bolj profesionalno. Stvari dandanes niso več tako zoprne. Ampak celo po dvajsetih letih preko mejla ali faksa tedensko dobivamo vprašanja v stilu: »Bi lahko opravili nekaj cestnih del?«, »Bi lahko nekaj dostavili?« »Ne, ne moremo, ker nismo odgovorni za ulico, pač pa rešujemo življenja!«

Volker Macke, urednik Asfalta

foto: osebni arhiv

IZ OČI V OČI (LICE U LICE) - BEOGRAD, SRBIJA

Vsakič, ko spoznam koga, ki ni nikoli prej slišal za cestni časopis, se sprašujem o tem, kaj je najpomembnejše, kar naj mu povem o tem v zvezi, da bo dojel bistvo. Ampak ne samo, da bo razumel, pomembno je tudi, da nas bo podprl.

Po navadi govorim predvsem o konceptu časopisa, ljudem razlagam, kdo prodaja časopis in kako, kaj projekt pomeni prodajalcem in podobno. Tokrat pa bom naše bistvo ponazorila z zgodbo, s popolno zgodbo, ki sama po sebi najbolje opiše, v kolikšni meri je Liceulice pomembno in zakaj bi nas morali vsi podpreti. Zgodba govori o mali Alisi in njeni mami. Slednja mi je nekoč povedala, da ima njena petletna hčerka nekakšno notranjo uro (čeprav sem prepričana, da še zdaj ne ve točno, kdaj je začetek in kdaj konec meseca in kdaj dejansko izhaja časopis Liceulice). Alisa ne

glede na to najbolje ve, kdaj mora iti z mamo po časopis. Mati in hčerka imata najljubšega prodajalca Milka, dvajsetletnega fanta, ki živi in dela na ulici in to že celo življenje. Alisina mama mi je zaupala, da s hčerko poznata celo najmanjše podrobnosti Milkovega življenja. O tem jima je pripovedoval pretekle zime, zunaj je bilo vsaj minus 15 °C. Ni jih zeblo. »Kako te lahko zebe, ko pa je s tabo nekdo, ki bi rad s tabo delil ... in to kar koli?« Alisa je mamo vprašala, če Milko živi na cesti. In mama ji je povedala vse, brez olupšav, pa čeprav ima deklica samo pet let. Že zato, da bo v prihodnje pozorna na vse in vsakogar in da bo brez predsodkov lahko gledala ljudem v oči. To je tisto, kar šteje. To je tisto, kar mi delamo vsak dan.

Nikoleta Kosovac, koordinatorka projekta Liceulice

LICEULICE

foto: osebni arhiv

KUPFERMUCKN, LINZ, AVSTRIJA

Kupfermuckn, cestni časopis iz Linza, se trudi v smeri lobiranja za brezdomne. V regiji Gornje Avstrije vsak mesec približno 170 prodajalcev proda 30.000 izvodov cestnega časopisa s tem imenom. Kupfermuckn je začel z delovanjem leta 1996, šlo je pravzaprav za nadgradnjo literarne delavnice (za nekatere tudi tečaja opismenjevanja), ki smo jo/ga organizirali v okviru združenja Arge für Obdachlose. Njen namen je bil v prvi vrsti obogatiti in izboljšati socialno skrb za brezdomne, hkrati pa nuditi podporo vsaj 1.000 uporabnikom vsako leto. Od leta 1996 se tečaj pisanja odvija redno tedensko, v sredo. Približno 30 brezdomnih piscev aktivno sodeluje v uredniškem odboru.

foto: arhiv Kupfermuckn

Pišejo o socialnih vidikih, ki zadevajo njihov način življenja. Bralce iz prve roke seznanjajo z brezdomstvom, zdravjem revnejših slojev, problemi z drogo in kriminalom. Enkrat mesečno povabimo naše neprofesionalne pisce, da skupaj s strokovnjaki razglabljajo o glavnih temah. Časopis je, preden gre v tisk, pregledan še s strani članov osebja, t.j. profesionalnih novinarjev. Osnovni načini ustvarjanja in pristopi k temu so odvisni predvsem od značaja piscev. Glede na vse navedeno je Kupfermuckn edinstven socialni projekt, osnovan na konceptu samopomoči. Naši uporabniki delajo za denar in njihova zaposlitev ne terja strokovnega znanja, pač pa v pretežni meri delo opravijo sami. Finančno se projekt vzdržuje s prodajo taistega časopisa. Tovrstna oblika samopomoči je način, s katerim preprečimo, da bi bili brezdomci v odvisnem, podrejenem položaju, cestni časopis je namreč dragocena alternativa beračenju. Poleg ustvarjanja časopisa imajo naši ljudje možnost sodelovanja v različnih prostočasnih aktivnostih, kot so: obiski drugih avstrijskih cestnih

foto: osebni arhiv

časopisov, ki jih kombiniramo z izleti in ogledom različnih kulturno-zgodovinskih znamenitosti, poleg tega pa sodelovanje na raznih tečajih ali počitnikovanje v majhni vasici v Gornji Avstriji, enkrat letno.

Mag. Heinz Zauner

ČESTITKE OB STOTI ŠTEVILKI! - BIG ISSUE JAPAN

Ravno okrogla številka me je spomnila na tisti dan, v juliju 2011, ko sem v sklopu »svetovne turnee obiskovanja redakcij cestnih časopisov« prispela do Kraljev ulice in vstopila v njihove prostore. Ob vhodu in vzdolž celotnega hodnika so namreč razobešene naslovnice njihovega časopisa, iz katerih so mi Kralji zaželeli dobrodošlico. Na naslovnica so vselej obrazi prodajalcev, tako so mi vsaj pojasnili zaposleni. No, naslovnice so me res pritegnile, saj iz njih žari nekakšna »avra«, in nisem si mogla pomagati, da ne bi strmela vanje.

Med svojim obiskom sem imela priložnost govoriti z enim izmed prodajalcev, Alešem. Tako prijazno se mi je nasmihal in mi s takim navdušenjem razlagal o svoji hčerki, da se me je globoko dotaknilo. V »Big Issue Japan« smo objavili njegovo zgodbo, ki je na ta način povezala dva časopisa s popolnoma drugih koncev oceana.

»Big Issue Japan« je bil ustanovljen septembra 2003 v Osaki. Povprečna starost prodajalcev je približno 50 let, vendar se starostna meja nezadržno niža,

kar se dogaja predvsem po Lehmanovem šoku*. Nedavno je našo pisarno obiskala skupina fantov 20-ih, 30-ih let in nas prosila, če jih lahko zaposlimo kot prodajalce.

Eden glavnih razlogov, ki so ga navedli in ki je pripomogel k temu, da so končali kot brezdomci, je brezposelnost (to velja tudi za večino ostalih prodajalcev), ter seveda obvezna odtujitev od družine, ki temu praviloma sledi in situacijo samo še poslabša. Nekateri izmed prodajalcev so alkoholiki in imajo duševne težave.

Zelo radi bi jim pomagali (pa saj to tudi počnemo!) priti do stabilne nastanitve in zaposlitve v smislu prodaje cestnega časopisa.

Ravno lani smo praznovali 10. obletnico delovanja in ni skrivnost, da si želimo z delom nadaljevati. Pri tem nam je v pomoč modrost slehernega posameznika, ki je udeležen v projektu. Naravnost uživamo, kadar nam uspe rešiti različne probleme, seveda pa uživamo tudi v življenju samem.

»Vso srečo, Kralji ulice!«

Le zakaj ne bi oboji preživel v tem

foto: osebni arhiv

krutem in obenem vznemirljivem oceanu?

Kayoko Yakuva, urednica Big Issue Japan

*popolni stečaj vlagateljev v ZDA, leta 2008, za katerega je odgovorna družba Lehman Brothers (ki naj bi skrbela za finančne storitve naročnikov)

NAJNOVEJŠI PROJEKTI DRUŠTVA - KAKO MI VIDIMO NEVID(E)NO?

010
KRALJI
ULICE

Naš mali svet Nevid(e)na Lublana po moje počne nekaj zelo preprostega. V njem se srečujemo ljudje iz različnih notranjih in zunanjih svetov, pri čemer nas ravno naše ture predstavijo v skupen svet: Pred menoj stoji skupina otrok od 9. do 14. leta starosti. Postavim jim preprosto vprašanje, če se doma kdaj pogovarjajo o možnosti, da bi lahko ostali brez strehe nad glavo. Duša me zaboli, ko štirje od osmih pritrdijo. Odgovor je jasen, in sicer, da z izgubo zaposlitve staršev avtomatsko, torej zlahka pristaneš na cesti. Kje spiš, ko si na cesti? Kje se tuširaš, preoblačiš, počivaš ...? Klopca, avto, spalna vreča, prikolica, zapuščeni tovarniški, stanovanjski objekti, pod mostom. Kje se greješ, ko te zebe? Avtobusna postaja, železniška postaja, kafič, knjižnica, društvo Kraljev ulice, Vincencijeva zveza dobrote, podhod Maxija, zdravstveni domovi. Ogenj si zakuriš v naravi in pri tem paziš, da te ne zalotijo in da te ne preganjajo. Vse to jim povem odkrito, brez zadržkov, predvsem pa v upanju, da se jim to ne bo zgodilo. Če pa se jim slučajno zgodi, so dobili vsaj nekaj nasvetov, kako preživeti brez doma.

Vodička Anastazia Om

foto: arhiv KU

Z upočasnjanim korakom zaustavljamo poblaznjeni čas Ljubljane. Kramljamo o tem, kar nam je pomembno, in o tem, za kar si morda želimo, da nam ne bi bilo pomembno. Ture so srečanja navidezno zelo različnih ljudi, ki se morda drugače nikoli ne bi srečali v klepetu. Zato meni, in verjamem, tudi še komu, Nevid(e)na Lublana pomeni nekaj več: Na turah mi je zelo lepo. Obujam spomine, za katere sem mislil, da sem jih že pozabil. Všeč mi je, ker na turi dobim od obiskovalcev povratno informacijo. Ker delim svoje izkušnje še s kom drugim, sem morda komu v pomoč in moje življenje ni zaman. Ali z besedami Valentina Vodnika: »Ne hčere ne sina po meni ne bo, dovolj je spomina, me pesmi pojo.«

Pred turo vsakokrat premišlujem, kam bom peljal skupino, kaj jim bom povedal. Na koncu se nikoli ne izide tako, kot načrtujem. Gremo namreč čisto po svoje, prepustimo se toku. Imam nekaj stalnih točk, ampak vse je zelo odvisno od tega,

foto: arhiv KU

kaj zanima tiste, ki so na turi, zato na nek način oni določijo, katere informacije jim dam. Ne želim se ponavljati ali govoriti po abecedi, bolj mi je všeč, da me sprašujejo. Je pa res, da se udeleženci vsake ture zanimajo za drug kraj kot prejšnji. Ko hodim z družbo po teh krajih, grenak priokus izgine, iz nesrečnih koticov poizkušam na dan privleči pozitivne stvari.

Vodič Tomi - GTS

foto: arhiv KU

Ture in obturno dogajanje me uči bikoborb z negotovostmi. Uči me zaupanja in kaj mi ta beseda sploh pomeni. Ko ne vemo, ali se bo kdo od vpletenih prikazal in ali se bodo strele umirile, takrat zaupam, grem dlje, kot sežejo moja pričakovanja in moči, grem »za upi«, in takrat pride zaupanje. Zaupanje spušča kontrolo in prepušča. Ko v neki situaciji ne morem postoriti ničesar k temu, da bi se kaj uredilo, ne gre naprej z ničemer drugim kot z zaupanjem. Takšna so naša srečanja, pletejo zaupanja.

Milka Podobnik

KUHA ULICA

V smislu dela in izobraževanja za potrebe društva Kralji ulice sem znotraj projekta Kuha ulica, 2. del, pripravil izlet za Savo, smer Črnuče, z namenom, da nabereмо divji česen ali čemaž (Lat. *Allium ursinum*), osnovno sestavino bodoče specialitete. Tega se v pripravljalni fazi, namenjeni nadaljnji »obdelavi«, pripravi doma. To pomeni, da se ga prebere in opere. Omenjena faza je sicer kar dolgotrajna in terja precej potrpljenja, še sploh, če gre za večje količine. Zato sem se odločil, da ta delo opravi kar sam.

Nabiranje čemaža

foto: Jože Drol

Idejo projekta sem predstavil društvu, ki me je podprlo, in tako smo v torek, 13. 5. 2014, izobesili vabilo na delavnico. V soboto, 17. 5., ob 10. uri smo se zbrali na postaji Sava, LPP 6, in »nabiralni« izlet se je lahko začel. Na moje veselje se je vabilu odzvalo (z mano vred) pet udeležencev. Pripravil sem kratko predavanje z natančnim opisom rastline, tako glede oblike, cveta, strukture in samega vonja ter seveda okusa. Ponudil sem jim tudi nasvet, da rastlino nabiramo v šopke, listič po listič, in jih nato zvežemo z vejico leske ali česa drugega, prav tako priročnega. S tem si skrajšamo čas obdelave in hkrati obdržimo kakovost. V prijetni atmosferi okoliša se je nabiranje začelo, šopek na šopek, ki bo omogočil izdelavo

Priprava

foto: Jože Drol

Končni produkt in pojedina

foto: Jože Drol

namaza, seveda kraljevske odličnega. Nismo se dali motiti rahlemu škropljenju dežnih kapljic in to vse do 14. ure. Nabrali smo približno 22 šopkov te zdravilne rastline in se odpravili vsak po svoje, veseli, da smo se naučili nekaj novega, in rahlo razburjeni ob misli, da bo namaz poleg tega koristen v smislu prehrane naših uporabnikov. Kot že rečeno, je sledila priprava namaza, ki sem jo izvedel doma. Sama predstavitev in pogostitev pa se je zgodila v četrtek popoldne v prostorih dnevnega centra Kralji ulice. Mirjam iz društva sem prosil, če lahko prispevajo za kruh in skuto, in seveda je bila mična gospodična ZA. Razrezal sem kruh na pol lune, namazal eno polovico s čemažem, drugega pa s skuto in čemažem. Pojedina se je lahko pričela! In rezultat? Več kot zadovoljni obrazi udeležencev ter seveda polni želodci! V nadaljevanju vam predstavljam še sam postopek priprave, morda pa se je kdaj lotite v lastni režiji. Liste v šopku operemo od stebela dol do vrha lista ter pretreseмо, da voda odteče, morajo biti kratka precej suhi. Liste rastline položimo na rezalno desko, pri čemer še kako prav pride velik keramičen nož. Liste odrežemo na dva dela, ločimo steblo (beli del) od lista in ga narežemo na male dele. Ves beli del popražimo na drobno narezani čebuli in ohladimo v vodni kopeli. V primerno (veliko) posodo položimo narezane liste, dodamo ohlajena stebela s čebulo ter stopljeno maslo, posolimo in popopravimo ter dobro premešamo (lahko tudi zmiksamo). Namaz spravimo v čiste kozarce in shranimo v hladilniku. Pošiljam vam kuharski pozdrav in vam ob tem lahko zaželim samo še – dober tek.

Jože Drol

TO SEM JAZ, NINA

Takoj ko napišeš te štiri besede, se enostavno moraš vprašati: »KDO SEM JAZ?« To je v bistvu vprašanje samopoznavanja ali samospoznavanja. Če ni zastavljeno površno, lahko izzove jezo, ponižanje (sebe in drugih), strah, žalost, veselje, lahko pa sproži tudi osebnostni razvoj, saj nehote naletiš tudi na vrline, za katere sploh nisi vedel, da jih imaš.

Vprašanje so si zastavljali že v davnih, davnih časih. Iz njega izvirajo religije, meditacije, pravljice in želja po boljšem, kakovostnejšem življenju. Če bi ljudi vprašala, kdo sem, bi najverjetneje dobila odgovor, da sem ženska, mati in žena, dobrega srca, žal nezaposlena. Če pa bi dodala še leta, višino in sliko, bi morda dobila ženitno ponudbo.

Če bi vprašanje zastavila na drugačen način, bi dobila odgovor, kdo sem v resnici, kakšen je moj notranji jaz, moja bit. Za to je potrebna popolna iskrenost in seveda pogum.

Vračam se k odgovoru. Sem ženska, stara malo čez trideset, ki se počuti staro 18 let. Sem ženska, ki ljubi iskreno in strastno. Imam prečudovito hčer, ki jo imam rada do veselja in nazaj - neskončno. Imam močnega moža, ki me varuje iz vseh strani. Ime mu je Senko, in najina ljubezen je tako močna, »da taka skoraj ne bi mogla obstajati«. Imam psa Yorkija, ki me ima brezpogojno rad. Predvsem pa imam mojega Angela, ki me, ko zaspim, s svojimi belimi krili odpelje v raj, in se mi noge tresejo od sreče. Zjutraj, ko se zbudim, mi tečejo solze, ker ga ni ob meni. Sem poštena, brez dlake na jeziku, včasih tudi zlobna. Včasih sem angel, spet drugič šarlatanka. Ne prenesem laži, zato vedno povem, kar mislim. Pravijo, da je prva zamera boljša kot zadnja. Nisem brezmadežna, imela sem velike težave,

foto: Aleksander Petric

vodile pa so me zlobne črne sile, ki sem se jih rešila. Nisem imela srečnega otroštva, polovice se niti ne spominjam, vendar to ni izgovor za moja kasnejša ravnanja. Vsak ima možnost izbire, imela sem jo tudi jaz. Izbrala sem težjo pot. Sem trmasta, zato sem tudi končala šolo. Bila sem zlati maturant, pa tudi ekonomsko fakulteto sem končala hitro in z dobrim uspehom.

Recimo, da sem v nekaj besedah to jaz, ki se kljub pogumu ne bom razgalila do konca. Imam nekaj vrlin in imam izobrazbo, nimam pa dela, ki bi si ga zaslužila, temveč z vami delim KRALJE ULICE.

Nina

INTERVJU Z IDEALNIM KUPCEM REVIJE KRALJI ULICE

Zgodilo se mi je, da je urednica od mene zahtevala, naj opravim intervju s kakim izmed stalnih kupcev. Pod nujno! Ker pa žal ne delam po navodilih in pričakovanjih, sem si dovolil malce obrniti vloge. Pustil sem, da me je intervjuvala starejša gospa, ki pri meni redno kupuje časopis:

Gospa: Vas smem nekaj vprašati?

Jakob: Kar, le sprašujte ...

G: Zadnjič sem nekomu plačala za časopis 2 €, pa mi ga ni hotel dati.

J: Saj bi vam jaz dal enega, pa vem, da ga iz tega meseca že imate ...

G: Ne me narobe razumeti. Ne gre mi za drobiž, ampak bolj za odnos! Le zakaj to počne?

J: Veste, nekateri so tako navajeni beračenja, da si ne morejo pomagati. Skrivajo se za našim časopisom.

G: Zakaj torej tega ne počnejo brez časopisa? Počutim se namreč prevarano.

J: Ne bom rekel, da samo zato, ker so beračenje prepovedali in se je prikladno skrivati za »firmo«, kot so Kralji. Včasih vidim prodajalce, ki vlagajo ves trud v to, da bi slabo izgledali. Poglejte s te plati; ko tak posameznik doseže usmiljenje s

svojim videzom, si vedno znova potrdi, da je dejansko to, kar izgleda! Navadno se mu zdi celo, da bi moral glede na to, koliko truda je vložil v zanemarjen videz, dobiti neprimerno več, kot je.

G: Kako pa je moč takemu pomagati?

J: Mislim, da se pri našem časopisu v prvi meri trudimo preseči to, kar sem ravnokar omenil. Prodajalcem namreč skušamo vcepiti prepričanje, da je prodaja Kraljev delo in ne »fehtanje«, ki je lahko uspešnejše, če izgledajo bolj urejeni. Poleg tega želimo opolnomočiti kupce, da sami odločajo, od koga bodo kupili (ponavadi se bolj obnese, če kupujejo od nekoga, ki se je izkazal za zanesljivega). Nekateri izmed nas se trudimo prodajati po svojih najboljših močeh.

G: Res je, prav rada vidim, da ljudje pomagajo sami sebi in da se razveselijo, ko jim odstopim malo drobiža.

J: Veste, naš časopis ni namenjen le temu, da nekaj zaslužimo, ampak prav tako temu, da kaj svojega objavimo, da se lahko izrazimo!

G: Rada berem vaš časopis. Vedno ga preberem od začetka do konca.

foto: arhiv KU

J: Vem, sem opazil. In to vsak mesec, kar zdaj traja že nekaj let. :-)

Jakob Harisch, predstavnik prodajalcev

POGOVOR Z REALNIMI KUPCI NAŠEGA ČASOPISA

V svet Kraljev ulice sem se poglobila pred približno dvema letoma, ko sva z možem ostala brez službe.

Moram priznati, da sem s tem v zvezi tudi sama doživela stigmo, češ da se v dnevnem centru Kralji ulice zbirajo sami klošarji (pijanci in narkomani), saj se je pred leti tako govorilo. Vendar me je bilo takoj, ko sem vstopila v ta prijeten prostor, poln različnih, zanimivih in prijaznih ljudi, od obiskovalcev do zaposlenih (ki se po svojih najboljših močeh trudijo pomagati vsakemu posamezniku in celotni »mašineriji«, da zadeva gladko teče), izredno sram. Počutila sem se nelagodno, saj sem pozitivno stvar že vnaprej ocenila napačno (negativno) in se s tem pridružila mnenju drugih. Bilo je nekako lažje pogledati stran in snobovsko odločiti: »To so zapiti lenuhi, ki se jim ne ljubi delat!«

Je pa tudi res, da sem že pred tem pred trgovinami, na cesti, železniški postaji, pred bolnišnicami itd. videvala razne prodajalce, in vedno me je pritegnil način prodaje. Kljub temu sem se obrnila stran in se nisem niti vprašala, zakaj ti ljudje počnejo to! Pa bi se morala, saj sem opazila. Nisem pa videla! No, in ker je tako v navadi, bi lahko uporabila pregovor »zarečenega kruha se največ poje« (trenutno se ne spomnim bolj primernega), saj je moj mož pred malce več kot letom dni postal prodajalec Kraljev ulice. Na to sem ponosna! Ker sem po naravi radovedna, me je zanimalo, kako prodaja poteka, kako se odzivajo ljudje, kako časopis sprejemajo in kakšni so njihovi komentarji. Zato sem se odpravila z njim in najprej samo opazovala.

Seveda sem se velikokrat spomnila nase in na svojo stigmo. Vselej se najde kdo, ki ti ne odzdravi, ki te niti ne pogleda, ali za povrh izreče še kako žaljivo besedo. Ja, stigma še vedno obstaja, je je pa vse manj. Tako je moje zaznavanje in zaznavanje drugih prodajalcev, s katerimi vedno, ko imam čas, poklepetam. Zanima me, kaj se jim dogaja, saj so v največji meri zelo pogumni ljudje. Ni lahko stopiti na cesto in prodajati časopis, ker ne dobiš dela, pa bi rad delal, vse le zato, da preživiš svojo družino. Zelo veliko je takih, ki to počno, da doma nahranijo več parov lačnih ust, da plačajo najemnino, položnice, da si zagotovijo golo preživetje. In še pomembnejše: tudi to je delo!!! Težko, celo naporno je stati po 4, 6 ali 8 ur, v zelo različnih vremenskih razmerah, brez zagotovljenega dohodka, vmes pa poslušati komentarje vseh sort ljudi, nekaterih z enako usodo in spet drugih, ki si dovolijo prestopiti mejo in mislijo, da te lahko kupijo. To je prisotno zlasti v tistih primerih, ko prodaja dekleta in postane žrtev nespodobnih povabil. Nekateri ljudje so brez vsake olike, večina pa te prijetno preseneti, saj še vedno obstajajo tudi tisti z dobrim srcem!

Radovednost me je pripeljala do tega, da sem delno razbremenila moža in sem se, medtem ko on prodaja, začela pogovarjati z ljudmi. Zdaj imava redne kupce in sva za povrh dobila veliko novih znancev in nekaj zlata vrednih prijateljev. Da bi združila prijetno s koristnim, sem izbrala pet popolnoma različnih, naključno izbranih ljudi in z njimi opravila kratek pogovor na temo, kaj si mislijo o časopisu, kaj jim je všeč, kaj jim ni, ali bi kaj spremenili, dodali, odstranili in kakšno je njihovo splošno mnenje o prodajalcih.

Maya

Odgovori so bili na moje veliko presenečenje zelo podobni in obenem zelo različni. Vseh pet je mnenja, da je vse odvisno od prodajalca. Prodajalce so razdelili na dve oz. več skupin:

- Prijazne, kulturne, ki se dejansko trudijo in tudi potrebujejo denar za preživetje

- Nesramne in jezne, če ne dobijo denarja

- Take, ki se jim vidi, da se jim ne ljubi, in delujejo vinjeno

- Pridne, zabavne, s katerimi radi kakšno rečejo

Časopis kupujejo vsak mesec, nekaj (ali nekdo, ki ga poznajo) jih je že imelo s tem slabo izkušnjo. Z vsebino so nekateri zadovoljni, nekatere moti preveliko poudarjanje mamil. Za

začetne zgodbe se jim zdi, da se ponavljajo, nekateri bi radi tudi, da bi časopis izhajal večkrat mesečno. Nekateri ga ne bi spreminjali, vsi pa so priznali, da najraje kupujejo pri svojem izbranem prodajalcu, ki mu tudi večkrat dajo denar ali pa časopis kupijo večkrat in ga odnesejo prijateljem ...

Vsi so se strinjali, da je prodajalcev čedalje več in da je skrajni čas, da bi začela ukrepati tudi država. Vsaj glede zelo slabih zaposlitvenih razmer. Mnogi menijo, da bi moralo biti več podobnih društev za pomoč ...

Zato lahko rečem le: »Kralji in kraljice, pogumno naprej!« Zahvaljujem se vsem dobrim ljudem in osebju Mercatorja, ki naši družini iz dneva v dan pomagajo: Parmova – HVALA!

Nina

NEKATERIM OD POMEMBNIH POKOJNIH SODELAVCEV ČASOPISA IN PRIJATELJEM V SPOMIN

Dolgo je že od dne, ko je razgrajal po Ljubljani naš **Andrej Mesarič**. Rad ga je spil, da je čustva izlil. Veliko sva skupaj preživela in celo film posnela. Bil je kot zametek časopisa.

foto: arhiv KU

Nataša Dembsky je bila mala deklica v velikem svetu. V svoji sobi je celo narisala stolpnico, ob njej gugalnico in na njej sebe. Škoda, da nikoli ni izkoristila vsega, kar je posedovala.

Ferdinand Kosi, ti si bil trn v peti ljubljanske policije in kralj Križank. Izgubil si bitko za treznost.

foto: arhiv KU

Arlen K. - Aco, ki sem ti bil priča na poroki s prav tako preminulo Ireno, si me zapustil zadnji, predvsem zaradi neumnosti, ki so ti šle dobro od rok.

foto: arhiv KU

Nik Knez je bil pravi slikovni zaklad našega časopisa. Kadar je premišljeval je risal in za sabo pustil velik pečat pri izgledu časopisa. Kot veliko omenjenih, si je sodil sam.

foto: arhiv KU

V desetih letih se je krog okoli mene prepolovil.

Tomislav Gruden - GTS

Toni Meško je bil tesen sodelavec Kraljev ulice in več let prodajalec ter soustvarjalec našega časopisa. K delu je pristopal resno in odgovorno, posebej pa mu gre šteti v čast, da je k prodaji spodbujal tudi krog svojih kolegov, s katerimi so tedaj skupaj bivali v zavetišču. Ustvarili so pravi prodajalski kolektiv.

foto: arhiv KU

Toni je gojil resen, vesten in urejen pristop in podobno tudi zahteval od sodelavcev. Na stara leta je preko novih spletnih omrežij (ki so ga omrežila) spoznal bodočo ženo, prav tako se je šele proti koncu svojega življenja dokopal do dostojnega stanovanja, o katerem je prej leta in leta lahko le sanjal. Ulica žal jemlje svoj davek in skrha zdravje, kot je Toni tudi sam pogosto povedal.

Žal ga ni več med nami, v spominu sodelavcev in sodelavk pa Toni še živi.

Špela Razpotnik

Marijan Horvat

Marijan, prostor pred knjižnico Otona Župančiča ne bo nikoli več tak, kot je bil, ko si tam redno delal, in sobotnim dopoldnevom bo brez tebe vedno nekaj manjkalo. Med uvajanjem si me marsičesa naučil in ob drobnih radostih bom vedno pomislil nate.

foto: arhiv Tivoli

Bojan

Rajko Piltaver

Rajko se nam je v spomin vtisnil kot nenavadno prijazen, skromen in natančen človek. Kljub svojemu pešajočemu zdravju je bil vedno vztrajen, načrtoval je v daljino prihodnost in ni obupal nad življenjem. Z neomajno voljo se je zaganjal novim nalogam naproti, navezoval nove prijateljske stike, iskal zanimive dejavnosti, da bi si popestril življenje in nasploh ključoval od zdravniške stroke napovedani usodi. Žal ga je usoda prej ko slej dohitela, a pozabili ga ne bomo zlahka, takšni ljudje so namreč redki in dragoceni.

foto: arhiv KU

Nenad

Dejan Rosič

Dejan Rosič je bil – vsaj kar se mene tiče – prav posebna oseba. Kljub svoji odvisnosti od opojnih substanc nekako ni imel navade, da bi te (kot to običajno velja za večino odvisnikov) prinesel okoli ali kako drugače izsiljeval in bil pri tem nesramen, celo žaljiv. Ravno nasprotno – kljub mnogim preprekam – je tisto, kar je obljubil, tudi naredil in precej presenečena sem bila, ko mi je (še) po dolgem času poznanstva (po večini je bil v času mojega urednikovanja predvsem prodajalec in ne toliko ustvarjalec časopisa) prinesel mapo svojih pesmi. Iz njih sem lahko razbrala, da je tip nepopravljivega romantika in obenem zanesenjak. V zagotovo bednih okoliščinah življenja na cesti je v njem tlel očiten idealizem, ki ni imel nikakršnega namena oveneti, pa čeprav se je dejanske situacije (za razliko od mnogih drugih) jasno zavedal. Zato me je novica, da so ga našli mrtvega, iskreno presunila. »Še en, ki je šel po gobe«, bi lahko rekla. In čeprav so smrti uporabnikov del naše realnosti, se z njimi nekako ne morem sprijazniti. »Bilo bi priporočljivo odmisлити,« pravi razum, srce pa pri tem utripa po svoje. V stanih, ko se odločam, katero njegovo pesem naj objavim, preberem kak list iz njegove mape, in takrat mi postane težko pri srcu. Vsekakor bi neprimerno raje videla, da bi v dnevni center še zdaj prihajal po časopise in bi z njim lahko ob tem izmenjala besedo, dve...

foto: arhiv KU

MG

Marko Nakrič

Nekateri bi rekli, da je bil Marko posebej. Sam se s tem v celoti strinjam. Ampak drži tudi, da bi bil svet, če bi si bili vsi ljudje podobni, pust in dolgočasen. Širša javnost ga je najbolj poznala kot udeleženca resničnostnega šova Big Brother. To je bila ena izmed življenjskih izkušenj, o kateri ni rad govoril. Mislim, da je med bivanjem v hiši BB sprevidel vse slabe lastnosti populistične televizije in imel nanjo večinoma slabe spomine. Sam sem ga na poti v službo večkrat srečal v podhodu železniške postaje, na njegovem prodajnem mestu. Ljudje so ga poznali in z njim radi poklepetali za trenutek, preden so odhiteli po svojih vsakodnevnih opravkih. V njem je prebival umetnik, saj je bil navdušeni *stand-up* komik in gledališčnik. Večkrat sem spremljal njegove nastope, nekajkrat sva si tudi delila oder. Skozi življenje hodimo po svoji poti. Njegova pot se je končala nenadno, pravzaprav v času, ko se je šele dodobra začela. Spominjali se ga bodo (bomo) mnogi, kar za večino od nas ne morem trditi. R. I. P.

foto: arhiv KU

Jean Nikolić

NEKDANJE SODELAVKE UREDNIŠTVA KRALJEV ULICE

Urednica in grafična opremljevalka

Malo jih poznam, ki so jih dosegli sto. Sto ni kar tako. Sto na tehničnici – za šalo –, a sto drugje, vse prej kot to. Sto kjer koli, to pomeni vsaj petdeset dolin, a zato se stoti v nizu – hrib – brez dvoma ponaša z zastavo, ki nima druge izbire, kot da je prostrana in ponosna! »Bravo vsem!« vam vriskam in sem nekje malce naskrivaj vesela, da sem bila lep čas del vas. Pobrskala sem po spominih in si dovolila biti

foto: Martina Bradač

nekoliko nostalgичna. Moja »stotka« je bila vaša sedeminštiridesetka. V triletju z vami sem dobila mnogo in – da ne bom kičasta – kakšno malenkost tudi izgubila. Ste odlična šola in popotnica za življenje, ne le uredniško delo, predvsem delo na področju socialnega varstva človeka postavi samega pred sebe. Soočiti se je bilo treba z marsičem, si tudi kdaj oprostiti in oprostiti drugim. Kamen kamen obrusi in sedaj smo vsak po svoje nekje na pol poti do diamanta. To, da je vaš sij v širšem družbenem smislu še vedno prisoten in se celo iz meseca v mesec krepi, je preprosto navdihujoče!

Želim vam vsaj še eno ničlo na časopisu, pri udejstvovanju na razpisih pa še kakšno več in večkrat! Sijte in bodite to, kar ste – edinstveni, hrbtnični, polni zagona in upanja v še boljše čase – še naprej!

Nekje po zraku vam pošiljam voščilnico z velikim srcem in stotimi poljubčki! Vse najboljše!

Katja Gantar, nekdanja izvršna urednica

P. S. Pridem na torto.

Drugi časi, isti kralji

Težko verjamem, da ste že pri stotki. Ni dolgo tega (vsekakor se mi ne zdi tako dolgo, da bi vmes izšlo trideset številčk), ko sem na Miklošičevi nestrpnost čakala prijazno gospo tiskarko, da pripelje nov izvod Kraljev ulice. Še zdaj vem, kako posebno vznemirljiva so bila ta jutra. Par minut na ulici, na še kolikor toliko spočitem zraku, neformalen pogovor z Mirjam, ki mi je običajno delala prijetno družbo, in kajpak veliko pričakovanje.

»Kakšna bo izpadla barva na naslovnici?« je bilo eno izmed vselej prisotnih vprašanj. Tako sem jih pričakala kakšnih petnajst.

Danes jih čakam drugače. Po navadi me v nabiralniku čaka pošta presenečenja ali pa me z novim izvodom razveseli sodelavec. Sama barva naslovke je bistveno manj pomembna, za razliko od vsebine, ki je sedaj, ko pri ustvarjanju časopisa ne sodelujem več, zmeraj tako nova. Pa informativna, kreativna, zelo zanimiva, iskrena, uporabna ... Vsekakor eno izmed gradiv, ki ga po nahrbtniku nosim od starega do novega izvoda.

Torej, dragi Kralji ... samo tako naprej! Nova stotka, nova sreča!

Nina Vareško

foto: arhiv KU

Nina Vareško in delavnice Camera obscura

Bila sem ljubiteljska tehnična urednica časopisa Kraljev ulice

Megleno, a z radostjo v srcu se spominjam entuziastičnih začetkov oblikovanja in priprave za tisk našega ljubega časopisa. Pri peti številki, ki je izšla junija 2006, sva s takratnim fantom Nejcem Svetetom časopis prevzela od prvega zaslužnega za grafično podobo časopisa Nenada Maraša, ki naju je naučil osnov računalniškega postavljanja časopisa in obdelave fotomateriala za tisk. Povsem novih nalog sem se lotila z začetniškim zagonom in navdušenjem, se za en teden vsak mesec preselila pred računalnik in bila v redni navezi s pripravljavci plošč za tisk in tiskarji. Vedno mi je močno odleglo, ko sem dobila zeleno luč in je izdelek odšel v tisk. In vsakič sem s ponosom prelistala sveže

foto: arhiv KU

izvode, ko so jih pripeljali iz tiskarne. Pri postavljanju se je leta 2006 angažiral tudi Daniel Novosel, brezdomec iz Reke, ki je nekaj mesecev vsakodnevno obiskoval naš dnevni center. Daniel je imel mnogo računalniškega znanja in se je hitro priučil postavljanja časopisa, spominjam se, da sva v popoldanskem času mnoge ure presedela za računalnikom v dnevnem centru in pripravljala novo številko.

Januarja 2007 se nam je pri oblikovanju za dve številki pridružila Sara Jassim, a ker do dolgoročnejšega sodelovanja ni prišlo, sem ponovno prevzela vajeti v svoje roke za nadaljnjih 10 številčk. Z naslednjim oblikovalcem Karlom Medjugorcem smo imeli več sreče in njegova kreativna predloga je še danes osnova za postavitev časopisa. Karlo nam je decembra 2007 postavil okvir, jaz pa sem nadaljevala z vsakomesečnim sprotnim postavljanjem časopisa, prelomom, vstavljanjem člankov, fotografij in ilustracij ter komunikacijo s tiskarji. In tako vse do leta 2010, ko se je v postavljanje vključila sodelavka Nina Vareško, ki je čez čas popolnoma prevzela to zanimivo, a tudi obsežno nalogo, tako da sem se sama lahko posvetila novim (socialnodelavsko-birokratskim) izzivom.

Na osnovi pridobljenih izkušenj sem potem skozi leta uvajala še druge nove sodelavce in občasno oblikovala kako knjižico ali letak. Še vedno vsakič, ko se lotim podobne naloge preloma in oblikovanja za tisk, pri tem uživam, saj je delo razgibano, kreativno in me odmakne od socialnodelavskega vsakdana, malo pa se vame vrne tudi okus adrenalina, ali bodo vroče žemljice iz tiskarne točno take, kot smo si jih zamislili.

Maja Vižintin

AKTIVNI USTVARJALCI KRALJEV ULICE

016
KRALJI
ULICE

foto: osebni arhiv

Zavračam snobovstvo

S Kralji ulice sodelujem zato, ker sem bil sam kar nekaj let kralj ulice, obenem pa sem vesel za vsakega, ki si kolikor toliko uredi eksistenco, da prebrodi čas, ki nam je dan. Sodelovanje se je začelo spontano in še traja, veliko raje sodelujem s časopisom, ki živi med ljudmi in ima neko poslanstvo, kot pa z malomeščanskimi bogatunskimi elitisti, ki zmorejo zgolj egoizem, konformizem, skrbijo zgolj zase, socialnega čuta in sočutja, človečnosti pa ni v njih niti za ščepec.

Franjo Frančič

foto: osebni arhiv

Zakaj sem sodeloval pri Kraljih ulice? Saj res, zakaj pa ne!?

No ja, razlog je silno preprost, a ga je tudi težko povedati. Pravzaprav sodelujem povsod in vedno, ko se mi nasmehne kaka priložnost kaj lepega ustvariti, povedati ali narediti. Nešteto takih poskusov sem ustvaril tudi sam. Žal samo poskusov! Kaj imaš od tega, me nemalokrat sprašujejo? Denarja: ne, slave: ne, uspeha: tudi ne. Sem potem res tako nor, da me gledajo ti (naši) in oni (vaši) postrani, ker ne terjam plačila? Denar mi ne pomeni veliko, čeprav bi se ga,

reven kot sem, ne branil. Svoje delo si celo plačujem sam. Pa naj bo to v vlogi registriranega novinarja, kar sem nekako nenačrtovano postal pri Kraljih ulice, dokler sem še ponosno pisal zanje, ali v kaki drugi prostovoljski ali ustvarjalni vlogi, kot je recimo pesništvo. Kot aktivni udeleženec sem sodeloval že na kar nekaj okroglih mizah. Pa še marsikaj bi se dalo naštet.

Kadar delam in ustvarjam, preprosto povedano, Živim!

Živim z veliko začetnico. Takrat delam, ustvarjam in bijem svojo lastno življenjsko tekmo. Tekmujem zgolj sam s sabo v smislu narediti nekaj še lepše in bolje kot prej. Uspeva mi, saj se pomikam naprej in kdove kam me bo moja pot še pripeljala. To je Ljubezen do življenja, vsega lepega in do ljudi okoli sebe. In to ne samo do tistih, ki bi mi morda bili všeč.

Ta moja nemirna tekmovalnost do premagovanja samega sebe, svojih omejitev ali ovir, ki so mi jih nekoč postavljali drugi ali pa kar sam sebi, mi toliko pomeni, da niti za socialno podporo, ki jo dobivam, nočem misliti, da mi je podarjena, da sem nekomu v breme ali strošek. Navsezadnje je to vendarle denar, ki ga je moral nekdo prislužiti in plačati davke. Zato rad rečem, da je socialka moja plača. Da, vsaj trudim se s kakim delom opravičiti ta denar, ki mi zato ne pomeni miloščine ali očitka, ampak nagrado.

Verjamem v jutri, ki ga, jasno, ustvarjam in živim že danes.

Dela mi manjka, tega in onega; sanjam, da bi nekoč dokončal svoj komaj dobro začet potopis po slovenskih zavetiščih za brezdome, sanjam o mnogih drugih, nikoli dokončanih poizkusih narediti kaj lepega, da bom nekoč lahko dodal piko na koncu stavka. Sanjam, da bom svojo tekmo z življenjem končal kot zmagovalec. Ne sanjam pa o slavi, denarju ali ugledu. Sanjam o prijatelju, ki sveta ne bo gledal le skozi denar, ampak skozi odprto srce. Sanjam o objemu svojih otrok. Sanjam o tem, da vse moje sanje niso samo sanje. Čuden je tale moj don kihotovski boj poslednjega Mohikanca. Nehvaležen je in nerazumljen. A zamenjal ga ne bi za nič na svetu.

Zato sodelujem, stopam naprej, iščem pot v jutri in poskušam zraven še kaj koristnega zgraditi. Vse bolj sem utrujen, leto za letom, ampak vse bolj prepričan, da je to prava pot.

Rečem si lahko samo še: Srečno, pogumno naprej, rad te imam takšnega, kot si, uspelo ti bo priti na cilj.

Cilj ni pomemben, važna je pot, ki jo hodi(š)m. Ta te nekam pripelje. Za doseženim ciljem je vedno še eno obzorje. Tja grem! Morda pa le najdem svoj prostor pod soncem!?

Lojze Smole

foto: osebni arhiv

Številka 100

Od 100 števil našega časopisa je sigurno ena najtežja, ena najlepša, ena najbolj žalostna, ena najboljša in ena najslabša. Najtežja je tista, ki največ tehta, najlepša je tista, ki ima najlepše slikce, najbolj žalostna je tista, ob kateri nas najbolj zaboli srce, najboljša je tista, ki nas prisili, da nekaj naredimo za reveže, najslabša pa je tista, ki je še ni bilo in je mogoče sploh ne bo. 100 je lepa trimesna številka, ki se je vsi veselimo. Vsak optimističen človek bi rad živel vsaj 100 let, vsak zaposlen človek si želi 100-procentno plačo, pa še 100 dodatkov, če bi šlo. 100-krat sem že rekel, da ne bom več kadil, pa sem stoprvič spet prižgal. 100 pesmic sem že napisal, pa še 100 bi jih rad. 100-krat sem se zaletel v zid, pa bi se rad še 100-krat. Včasih smo na košarkaških tekmah tulili: »Hočemo stotku!« In ponavadi je pomagalo. Če nam je uspelo ustvariti 100 števil našega časopisa, jih bomo pa še 100.

Kavica

foto: MG

100

Hja, ne vem. Zakaj sploh pišem? *Cogito ergo sum* ali tako nekako v nadaljevanju, ki bo, če bo in dokler bo.

Ko sem predavnimi leti sedel za pisalni stroj (takrat računalnikov še ni bilo), so mi prsti začeli šibati po tipkovnici in se nikakor niso hoteli zaustaviti. Le zakaj?! Nič jih ni moglo prepričati, da bi nehali in pognali besede k hudiču. Vsak trud je bil zaman. OK! Gremo torej dalje. Dalje, toda kam?! Hja, no, nekam bomo že prišli. Če ne naprej, pa nazaj. Do Kafke?! Vitomila?! Ne ... do sebe!!! Do svoje lastne Odiseje, ki ni ne več ne manj kot pojem pojma, ki išče pojem. Kaj pa je potem?! Je to nekaj za na kruh namazat? Je to teatralna predstava izgubljenega človeka? Je to ...? Ne vem! Vendar ... *Cogito ergo sum!* Že! In potem? *Cerevisia creda liquor est supremus?* Morda. Saj gre vse skozi grlo. Zakaj neki bi se zaustavili?

Če smo že pri tem, jaz sem klošar. Spim v sobi in žrem, kar mi dajo. Sem copata copatarska, ki se dela izredno pametno, čeprav je daleč od tega. Imam sobo, ki jo plačujem, in potem do konca meseca vegetiram brez denarja. Le zakaj? Ja, no, zato da nisem ravno na cesti in da po raznih bezecih dobim za jesti. Tako to gre. Zakaj pa ne?! *Cogito ergo sum* – pa piš me v uh!!!!

Taubi

foto: Jaka Adamc

Kako sem postal Kralj ulice

Kot bivši odvisnik sem bil v (bivši) Stigmi, kjer sem bil deklica za takšne in drugačne stvari, med drugim tudi sodelavec Maje V. In moje naloge? Odpiranje in zapiranje dnevnega centra, čiščenje. Spontano se je spletlo sodelovanje z Majinima mentorjema, Špelo R. in Bojanom D. Prvi številki časopisa sta izšli z razmikom tri mesece, potem se je to spremenilo. Kot poznavalec ulice sem začel z akcijo »zbiranja« ljudi, ki bi bili pripravljeni sodelovati, zbiral pa sem tudi članke. Brezdomcem sem s tem omogočil, da svet izve za njihov uspeh ali neuspeh. Skratka, bili so slišani, kar je izjemno pomembna zadeva.

Nadaljeval sem kot fotograf in obenem terenski delavec, ob tem pa spoznaval ljudi, ki se ukvarjajo z rabljenimi stvarmi. Tako nekako se je zgodila trgovina »Stara roba, nova raba«.

Taki, kot sem sam, smo zgodbe iskali v veri, da bomo kaj spremenili in obenem dejansko nekaj naredili za Ljudi, ki živijo stran od mraza in snega in tudi korita. Mislili smo, da je večina ljudi kot Mirjam in delijo na podlagi dejanj. Vsaka ji čast, da je to, kar je!

Drugače pa je moja druga, a nič manj pomembna usmeritev ta čas delo pri turah. Preko teh imajo tudi običajni ljudje vpogled na tisti del ljubljanske scene (ki sicer ni viden vsakemu), in pri tem ne gre

za mačka v žaklju, temveč tudi dobijo tisto, kar so plačali.

Kar velja tudi za časopis. S tem poslanstvom sem sploh začel sodelovati v uredništvu! Hočem, da se o brezdomstvu odkrito (spre)govori.

Tomislav Gruden - GTS

Zastava 101

S Kralji ulice sem začel sodelovati preko pokojnega Luke Vižintin Brumna, sorodnika Maje Vižintin. Prinesel sem jim tekst o tem, kako je viski dober za depresijo in da deci vina pri kosilu koristi zdravju. Sam, če verjamete ali ne, sploh ne pijem. S sodelovanjem sem zadovoljen, saj konec leta dobim honorar. Objavljajo mi pesmi, novele, aforizme in imam skoraj reden pamflet. Namerno pišem sarkastično in cinično, ker živimo v svobodni in enakopravni deželi, dolini Šentflorjanski. Stota številka je jubilej, zato želim osebju Kraljev ulice, sodelavcem, piscem in vsem drugim brezdomnim, ki prodajajo ali ne, vse dobro, saj za vsakim dežjem posije sonce. Svoje pesmi, ki so bile objavljene v časopisu Kralji ulice, sem bral v klubu Zakon na Vrhniki. Dobil sem celo honorar in Špela Razpotnik je dobila mojo knjigo, ker je nekako ugotovila, kdaj je bil rojen maršal Tito, ki je bil velik državnik. Na njegov pogreb so prišli praktično vsi državniki sveta. V današnjem času, tako se mi zdi, imamo preveč divjega kapitalizma in firm, ki nesejo zlata jajca. Predlagam sistem švedskega socializma, prepoved pitja in prodaje alkoholnih pijač. No ja, neki šaljivec je, ko sem mu to zaupal, rekel, da bi potem pa res izvedli kontra revolucijo.

Za konec vam povem še vic iz socialističnih časov. Za prvi jugoslovanski avto zastava 101 so ljudje govorili, da potroši samo 1 liter bencina na 101 kilometer.

Tovariši, horuk naprej v nove čase in pazite nase. In ne se mačehovsko obnašati do domovine, zato pazite, za koga glasujete na volitvah ...

Črtomir Clonsky

017
KRALJI
ULICE

**POTRPEŽLJIVOST JE ČUDOVITA VRLINA, KI JO LAHKO USPEŠNO VADIMO CELO TAKRAT,
KO NIMAMO ČASA, SMO UTRUJENI ALI NERAZPOLOŽENI.**

JURIJ KUNAVER

GOSTUJOČI KOLUMNISTI

Psihoterapevtska in psihosocialna podpora ranljivim skupinam

Vzrok, zakaj sem se odločila za prostovoljsko psihoterapevtsko in psihosocialno pomoč uporabnikom programa v društvu Kralji ulice, so predvsem posledice socialne izključenosti, ki to družbeno skupino spremlja. V večji meri so uporabniki brezdomci, razlogi za izključenost pa so *subjektivni* in družbeni; subjektivni, ki se vežejo na nezmožnost oz. nemoč posameznika zagotoviti si dostop do sistemskih virov (npr. izobrazbe) in povezovalnih mehanizmov, kakor tudi nezmožnost v tekmovanju za t. i. redke vire. Omenjena nezmožnost je praviloma posledica prejšnjih izključenosti, na primer iz zaposlitve, iz dostopa do informacij itn., *družbeni* razlogi pa se nanašajo na neučinkovito delovanje integrativnih sistemov. Omejevanje dostopa do bazičnih virov je lahko posledica za diskriminacijo, ki neredko pripelje do »lastne izbire« – prostovoljne socialne obrobnosti. Ob analiziranju pogovorov s ciljno skupino (z uporabniki storitev društva Kralji ulice) sem bila pozorna na fokus doživljanja dejavnikov, ki so jih pripeljali in jih še naprej vodijo v socialno izključevanje, prikrajšanost, deprivacijo. Nato sem izjave razvrstila v dve kategoriji; tiste negativne, ki so po njihovem mnenju posledica neučinkovite regulacije sistemov (npr. opuščanje nekaterih socialnih programov, kot posledica krize države blaginje), in tiste negativne, ki se kot posledica zgoraj navedenega odražajo na njihovem duševnem zdravju. Slednje je ključno vplivalo na mojo odločitev glede psihoterapevtske in psihosocialne podpore. Rezultati mojega polletnega psihoterapevtskega dela z brezdomci kažejo na učinkovitost tovrstne pomoči posameznikom, ki so že zaradi svojega obrobnega položaja v psihosocialni stiski. Nudijo tudi resen razlog v premislek snovalcem slovenske zdravstvene zakonodaje, v kolikšni meri bi tovrstna pomoč učinkovala, če bi bila vpeta v osnovni zdravstveni sistem.

Zuzanna G. Kraskova, mag. psih. soc. pom.

V sredo obujam spomine

Bil je 1. ali 2. januar nekega leta, ne vem več točno, vsekakor pa v času novoletnih praznikov, ko je zazvonil telefon. Številko sem pustil pred časom zaradi nekega oglasa v nekem časopisu. Nekdo je iskal zase primerno mobilno bivališče, torej prikolico. Moji prijatelji so bili ravno v procesu, ko bi se želeli odkrižati ravno take hišice na kolesih. Zeitgeist moment je poskrbel za »srečanje« v istem času in prostoru. Poklical me je namreč Kralj O'Tone, legenda med ljubljanskimi klošarji, časopis pa, ki je vse to omogočil, držite v rokah in se imenuje Kralji ulice. Ne morem reči, da je bilo to moje prvo srečanje s Kralji, bilo pa je vsekakor eno bolj intenzivnih. Temu je sledil ogled prikolic in tu in tam kake nogometne tekme, pa pogovori glede programa nastanitvene podpore (resettlement) in še kaj. Če bi me vprašali kar tako, na slepo, bi hitro zinil, da Kralji obstajajo že od nekdaj ali pa vsaj 20 let. Tokrat menda pišemo za slavnostno stoto številko in je že zato trenutek poseben. Super! Lepo je biti del vsega tega, čeprav na obroben način. Z drugimi besedami to pomeni, da v približno pravem roku po elektronski pošti pošljem neko svojo pisarijo, ki jim je celo toliko všeč, da jo objavijo. Čeprav je časopis mogoče najbolj javnosti opazen izdelek društva Kralji ulice, je le vrh ledene gore, ki zdaj že nekaj let rine in rine slovenske predsodke o brezdomstvu. Predvsem to vidim kot največji dosežek – vztrajno in trmasto bitje, ki na potrpežljiv način poskuša večinski populaciji pojasniti in približati margino. Vztrajajte! To je vse. Srečno!

Matic Munc

Vrsta za kolumno

K pisanju gostujočih kolumn za Kralje ulice me je povabila moja nekdanja študentka Maja Kozar, ki je o Kraljih in medijskih reprezentacijah brezdomcev napisala tudi diplomsko nalogo. No, vabilo je prišlo potem, ko so bile njene študijske obveznosti že končane, tako da nisem bil podkupljen (ha, ha), čeprav pisanje za Kralje vendarle razumem kot nekakšen »dobiček«. Zame je namreč vsak tekst, ki ga napišem – včasih

foto: osebni arhiv

bolj, včasih manj – lekcija v prevpraševanju samoumevnosti, o katerih bržkone ne bi veliko razmišljal, če bi pisal za časopis s kakšnim drugačnim profilom. Že res, da me je Maja k sodelovanju povabila zato, da bi v časopis vnašal LGBT tematiko, a tisto, kar je bilo v izhodišču mišljeno kot poučevanje, je zame postalo učenje. In v tem vidim velik dobiček, za katerega sem hvaležen. Teksti za Kralje nastajajo različno. Včasih jih na papir spravim hitro, v desetih, dvajsetih minutah, a to so zgodbe, ki so v glavi že oblikovane in premišljene. Težje gredo na papir misli, ki švigajo sem in tja. Takrat sedim za računalnikom, napišem stavek, ga zbrisem, napišem tri nove stavke, jih zbrisem, grem skuhat kavo, glava je še vedno prazna, spet napišem stavek, ki je še bolj trapast od tistih prej, spet zbrisem, pogledam, če so na televiziji kakšne nove reklame, skorajda že pišem Mirjam, da tokrat ne bom uspel napisati kolumne, potem spet sedim za računalnikom, napišem uvod, ki nekako stoji, odprem nove napolitanke in pojem še ostanke čokolade od včeraj, spet več zbrisem kot napišem, Mirjam mi vmes pošlje že dva mejla, da zamujam in da naj vendarle dam nekaj od sebe ... in slednjič le nekaj pošljem. Obljubim si, da se tega stresa ne grem več, a vse to me mine do naslednjega prijaznega sporočila čez kakšna dva meseca, da sem na vrsti za kolumno.

Roman Kuhar, sociolog

LETOS STA NAS PRIZADELI DVE NARAVNI KATASTROFI. ŽLED IN PODRAŽITEV PIVA.

ILUSTRATORJI

foto: osebni arhiv

Ustvarjanje kot združevalni moment
S Kralji ulice sodelujem četrto leto, dvakrat tedensko ustvarjamo na likovnih delavnicah.

Na mizo damo akril, tempere, voščenke, barvice, platna in druge podlage, potem pa je izbira odvisna od vsakega posameznika. Tudi tematika po navadi ni določena, razen ko ustvarjamo skupinske izdelke. Na delavnicah se ne učimo slikati, ampak ustvarjamo čisto svobodno. Zanimivo je, da posameznik kar hitro pokaže svoj slog, ki ga potem nadgrajuje. Največ problemov je na začetku, ko večina ljudi zase pravi, da ne znajo slikati. Če je volja, se ob klepetu in glasbi kar hitro premagajo prve ovire. Zelo radi imamo tudi skupinske izdelke, ko posameznik s svojim delom prispeva k celoti. Tako so nazadnje nastali Obrazi. Vsak obraz je sestavljen iz štirih delov, vsak del je naredil drug ustvarjalec. Kljub različnim četrtinam je celota presenetljivo enotna. Slike tudi razstavljamo – po knjižnicah, domovih za ostarele, v KUD-u France Prešeren, v Etnografskem muzeju in na Metelkovi mesto. Ko pa ni razstav, slike občudujemo v prostorih Kraljev ulice. Za

Laura Ličer

naslednjih 10 let si želim, da bi delavnico obiskalo še veliko raznolikih ljudi, ki bi bili pripravljeni odkriti svojo ustvarjalno energijo in jo usmeriti še na druga področja.

Laura Ličer

foto: osebni arhiv

Roke umetnika

Sem Lea Artist Mihalič, 25-letna umetnica iz dolenjskega konca Slovenije. Z risanjem in slikanjem se aktivno ukvarjam zadnjih nekaj let. Umetnost je moja osebna droga, brez katere se v prihodnosti definitivno ne vidim. Ustvarjati se trudim vsak dan, saj sem mnenja, da je pot do sanj plod trdega dela in obenem tudi originalnosti artista. Za Kralje ulice rišem že nekaj let. Všeč mi je, da imajo »kralji« možnost povedati svoje življenjske zgodbe preko časopisa in da je njihov glas slišan vsaj nekje, da v

Lea Artist Mihalič

družbi niso čisto pozabljeni. Prepričana sem, da nobeden od njih ne ve, kako včasih iz zapisov njihovih doživetij črpam energijo za svoje ustvarjanje. V življenju tisočkrat pademo, toda ključen je tisti trenutek, ko se odločimo spet postaviti pokonci, to nas ločuje od drugih in dela zmagovalce.

Lea Artist Mihalič

Naj ima besedilo še obraz

Dragi bralci, to sem jaz, Matej Ban, ki že nekaj časa sodelujem s Kralji ulice. Za vas ilustriram risbe, ki jih objavijo v časopisu. Moj oče, žal že pokojni, je bil slikar in slikarsko strast sem podedoval po njem. Risal in slikal sem že pri Niku, ki je objavljala stripe v Stripniku (do sedaj 5 izdaj), ki so izšli poleg Kraljev. Najbolje rišem in slikam ob dveh zjutraj, ko že vsi spijo in je mir. Upam, da bom s Kralji ulice še dolgo sodeloval in da vam bodo moje slike všeč.

Lep pozdrav od vašega ilustratorja Bana

Naj ilustracija govori sama zase - Tjaša Žurga Žabkar

FOTOGRAFI

020
KRALJI
ULICE

foto: osebni arhiv

Skozi objektiv...

Kot človek in fotograf opazujem in beležim svet okoli sebe, svet, ki poseduje čedalje več takih socialnih lastnosti, situacij in dogodkov, o katerih je potrebno spregovoriti. Treba je pokazati nanje in jih analizirati. Kralji ulice so časopis, ki se ukvarja z ogroženimi posamezniki naše družbe. Z njegovimi prodajalci in uredniki sem se spoznal leta 2010, časopis pa ima – vsaj kar se mene tiče – svojstven, poseben pristop k temam, o katerih se raje molči, kot pa govori, ali pa se nanje, če sploh, kaže s prstom. Vtise, dogodke in teme socialne stvarnosti iz svoje okolice zelo rad delim z bralci Kraljev ulice.

Miloš Stosić, fotograf in zunanji sodelavec iz Beograda

foto: osebni arhiv

Fotografiranje kraljev in kraljic ulice

Fotografiranje za Kralje ulice se je začelo pred približno dvema letoma in pol na povabilo uredništva. Portretiram brezdomce in socialno ogrožene, ki jih izberejo na društvu in so se pripravljene izpostaviti na naslovnici časopisa. Skupna značilnost vsem je tudi tokrat ravno nasprotna prevladujočemu stereotipu, da naj bi ti ljudje imeli časa na pretek. Ne, sodeč po moji izkušnji se jim skoraj vedno mudi, bodisi tja, kjer prodajajo časopis, bodisi urediti katerega od premnogih problemov. Če nič nimaš, je skoraj vsak dan boj za preživetje in za bolj dolgoročno planiranje enostavno zmanjka časa. Naj dodam še opazko, ki jo mnogokrat slišimo: »Kako si lahko ti ljudje privoščijo še psa?« Ne samo, da je pes pravi prijatelj, je predvsem varnost in toplota, ko te noč res pusti na ulici.

Nada Žgank, fotografinja

PODPORNIKI

foto: Žiga Koritnik

Iskrene čestitke iz Drame!

Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana v sodelovanju z društvom za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice od februarja 2012 dalje vsako leto brezplačno posveti eno od svojih predstav brezdomnim ljubiteljem gledališča iz

društva Kralji ulice in sorodnih in partnerskih društev z vseh koncev Slovenije. V treh letih si je predstave Ko sem bil mrtev (2012), Nežka se moži (2013) in Prah (2014) skupinsko ogledalo že 300 članov Kraljev ulice in partnerskih društev. Hkrati pa Drama po dogovoru z uredništvom revije Kralji ulice omogoča brezdomcem tudi ogled ostalih predstav tekom sezone. Za takšna sodelovanja smo se v Drami odločili, ker želimo brezdomcem omogočiti skupinsko doživetje prijetnih večerov v objemu gledališke umetnosti, kronanih s sproščenimi pogovori po predstavah, ki spodbujajo oblikovanje kritičnega mišljenja in izražanje lastnih mnenj o vidnem in drugih temah. Zelo veseli smo, kadar slišimo, da so uporabniki društva Kralji ulice uživali ob ogledu predstav in da so jim te izkušnje vsaj za trenutek polepsale življenja. Obenem pa želimo povečati

zavedanje javnosti in drugih vplivnih ustanov, da je vključevanje brezdomcev v družbenokulturno življenje zelo pomemben korak na poti njihove demarginalizacije in aktivnega vračanja v družbo. Društvu iskreno čestitamo ob izidu 100. številke Kraljev ulice, celotni ekipi in uporabnikom pa se iskreno zahvaljujemo za vsa dobra dela in požrtvovalna prizadevanja za oblikovanje boljšega sveta.

Jernej Pristov, SNG Drama, PR

foto: Nada Žgank

foto: osebni arhiv

Kinodvor je mestni kino za prikazovanje kakovostne svetovne filmske produkcije in kot radi rečemo, smo kino za vse!

Vsakoletna rast obiska je odraz zaupanja naših obiskovalcev, zato skrb posvečamo ne le kakovostnemu programu, temveč tudi kakovostnim storitvam in ustvarjalnim strategijam za razvoj občinstev. Predvsem pa želimo, da v vaš in naš mestni kino zaide čim več različnih obiskovalcev in v veliko veselje nam je, da tudi ranljivim skupinam na različne načine omogočamo ogled našega filmskega programa.

Aliki Kalagasidu, Odnosi z javnostmi

ŠKUC je ena najvidnejših nevladnih organizacij neprofitnega značaja kulturno umetniške produkcije v Sloveniji. Ima status društva, ki deluje v javnem interesu na področju kulture. Njegovi začetki segajo v prvo radikalno študentsko gibanje v Ljubljani leta 1968, formalno pa je bil ustanovljen 31. januarja leta 1972. Konec sedemdesetih in v osemdesetih letih je bil eden vodilnih spodbujevalcev, združevalcev in promotorjev alternativne kulture. Pomemben del delovanja je vključevanje

mlajših in perspektivnih ustvarjalcev v kulturno dogajanje ter ustvarjanje razmer, v katerih bi mladi lahko aktivno preživljali prosti čas. V zadnjih letih se je dejavnost ŠKUC-a razširila še na področja informiranja in svetovanja za mlade, izobraževanja, knjižničarstva, arhiviranja, socialne dejavnosti in preventive, družboslovja, humanistike in raziskovalne dejavnosti. Poseben poudarek ŠKUC namenja ranljivim družbenim skupinam, predvsem GLBT skupnosti, zato nas sodelovanje s Kralji ulice izredno veseli. Srečujemo se namreč v najranljivejših družbenih skupinah in v skupnem boju za družbeno emancipacijo. Čestitke ob 100. številki in še mnogo njih naprej!

Članice in člani Društva ŠKUC

foto: Matjaž Tančič

Panč festival

S Kralji ulice sodelujemo že vrsto let, predvsem zahvaljujoč, žal pokojnemu, Marku Nakriču, ki je ves čas sledil našim dogodkom, jih pokrival, na njih sodeloval in bil aktiven član slovenske scene stand-up komedije. Stand up je tako našel svoj kotic tudi pri Kraljih ulice, za kar smo zelo hvaležni.

Tin Vodopivec, stand-up komik in so-organizator Festivala Panč

foto: osebni arhiv

V **SiTi Teatru BTC** na ogled predstav že nekaj sezon prihajajo Kralji ulice. Ker jim je vedno izredno lepo in po predstavah odhajajo z zadovoljnim izrazom na obrazu, je to največ kar si od gledalcev sploh lahko želimo. Gledališče je namenjeno širokemu krogu ljudi in vključevanje brezdomcev v kulturno dogajanje, iz katerega so večinoma izključeni, je zagotovo pomembno. Ker se poleg ogleda predstav v SiTi Teatru BTC akreditirani Kralji ulice vedno izkažejo še z recenzijami v mesečnem uličnem časopisu smo vsekakor veseli, da jim s tem omogočamo tudi spoznavanje vloge novinarjev.

Manuela Anžur, organizacija in trženje, SiTi Teater BTC

© cankarjev dom

DRAMA

ZAHVALA

OB TEJ PRILIKI SE IZ SRCA ZAHVALJUJEMO VSEM KULTURNIM USTANOVAM, ORGANIZATORJEM KONCERTOV TER DRUGIH KULTURNIH DOGODKOV, KI NAM VELIKODUŠNO OMOGOČAJO BREZPLAČNE OGLEDNE PRIREDITEV.

POLEG ZGORAJ NAVEDENIH SO TO: CANKARJEV DOM, SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE, SNG OPERA IN BALET, ŠPAS TEATER, KINO ŠIŠKA, AGENCIJA ANTONOV, DRUGA GODBA, KOLOSEJ, FESTIVAL DOKUMENTARNEGA FILMA, LGBT FESTIVAL, KNJIŽNICA OTONA ŽUPANČIČA TER ŠE MNOGI DRUGI, KI SMO JIH (MORDA) PRI NAŠTEVANJU NEHOTE IZPUSTILI. ZAHVALA GRE V ENAKI MERI ORGANIZATORJEM ŠPORTNIH PRIREDITEV (NOGOMETNI ZVEZI SLOVENIJE, NK OLIMPIJA, NK MARIBOR IN KK OLIMPIJA). :-) KRALJI ULICE

DOPISNIKI...

...IZ OBALE

Stotič

Najprej naj se Vam iz srca zahvalim, da ste si ponovno izbrali naš časopis. Prav tako zahvala, da ste se znašli na strani, kjer običajno domuje moja kolumna. Pred Vami je namreč jubilejna številka Kraljev ulice. Stota. Občutka ponosa ne morem in pravzaprav nimam namena skrivati. Ponosna sem nase, ker sem se pridružila skupini, ki sodeluje pri nastajanju časopisa, ponosna sem na dejstvo, da sodelujem pri projektu, ki je nedvomno postal del vsakdanjosti velike večine Slovencev in Slovenk. Kadar koli pa dosežemo prelomni trenutek, je v navadi, da se ozremo nazaj in z realnim pogledom ocenimo prehojeno pot. Svoje poti ne bi spremenila za nič na svetu.

Za Kralje ulice sem prvič slišala koncem leta 2006, v začetku leta 2007 pa že dobila »čisto« svojo kolumno »Sol & Koper«. V mesecu aprilu 2007 (če se prav spominjam, je bil to izvod št. 18) je bil objavljen moj prvi članek pod naslovom »Hrib upanja«. Skoraj neverjetno se mi zdi, da je zdaj že leto 2014 in da je časopis še vedno ostal enak, kot je bil na začetku – ostal je zvest sam sebi, ohranil je svoj karakter, pri tem pa ni niti slučajno podlegel oglaševalcem. Strah, da bi se to zgodilo, je bil, če povem po pravici, moj največji strah. Svetovni ulični časopisi (posebno tisti iz Združenih držav) nimajo zveze z brezdomstvom in so, vsaj kar se mene tiče, le ena v vrsti številnih revij; sijajni (glossy) papir, barvni tisk, v vsebini pa mrgoli reklam in oglaševalskih laži ... Dolgo sem razmišljala, kaj naj sploh napišem za stotico. Ne bi želela izpasti melodramatična in pocukrana, a nekako nimam izbire. V društvo Kralji ulice in takratne zaposlene sem se preprosto zaljubila. Končno sem srečala četico ljudi, ki jim niti slučajno ni bilo vseeno in so imeli resen namen spreminjati svet, pomagati ljudem, ki si tega želijo, popravljati škodo, nastalo s slabo zakonodajo, in vse tiste stvari, ki so pri delu v nevladni organizaciji najtežje. Spoznala sem veliko oseb, ki jih globoko cenim in so mi vzor pri lastnem delu z brezdomnimi. Bojan Dekleva in Špela Razpotnik menda niti vedela nista, v kaj bo prerasel njun »socialni poizkus«. Oba sta prava mala revolucionarja in zagotovo pionirja v svojem delovanju. Tolaži me že misel, da na Pedagoški fakulteti poučujeta nove generacije ljudi. Prav gotovo bi kdo utegnil pomisliti: »Le kaj lahko dr. Dekleva, sicer profesor kriminologije, spremeni pri delu z brezdomnimi?« Mogoče to, da svojim študentom med vsemi drugimi nauki vcepi občutek za soljudi in jih pouči komuniciranja brez škodljivih predsodkov? Ni že to ogromno? Iz prve roke lahko povem, da v nobenem drugem društvu nisem spoznala toliko zagnanih, iskrenih, borbenih, poštenih ljudi kot ravno pri Kraljih. Spominjam se natanko, kje in kdaj sem spoznala vsakega izmed njih; Luno, Malo Majo, Majo Zmajo, Bojča, Tanjo. Seveda so ljudje odhajali, prihajali so novi, a srčika je ostala ista. To je tista peščica, ki drži vso zadevo toliko let kasneje še vedno nekako na istem tiru, le bolj razvejano, in z mnogimi novimi projekti. Vmes je prišla, zame nezamenljiva, Mirjam, ki pokasira največ mojih slabih ur in neizpolnjenih deadlinev. Z Moniko in Klavdijo nisem tesneje sodelovala, pa vendar vem, da sta obe prav »fajn babi«. Najnovejša Goran in Iztok pa na svoj način dodajata dodano vrednost in s svojim delom zagotovo prispevata tisti nekaj, ki je potreben, da delo nemoteno teče. Do Gorana čutim malce več empatije samo zato, ker je on tisti, ki ponavadi vskoči, kadar je Mirjam odsotna, in sodelovanje z mano pripade njemu.

foto: osebni arhiv

Ob tej priložnosti nikakor ne morem mimo sledečega dejstva; če ne bi bilo Kraljev ulice, tudi ne bi bilo našega Dnevnega centra DBI v Kopru. Kljub temu da smo nekako uspeli najti prostor pri društvu DPZN, brez finančne in strokovne pomoči ne bi zmogli. Ko sva v letu 2008 z Luno uradno obeležili in zakoličili projekt PLOB, ki je pripeljal časopis tudi na področje Istre, se je projekt lepo prijel in na mesec prodamo kar lepo število izvodov. Delček denarja so mi leta 2011 začeli namenjati kot nekakšno nagrado za moje delovanje, vodenje projekta PLOB in distribucijo. Ko smo nato v maju 2011 končno odprli vrata našega Dnevnega centra, ni bilo časa za filozofiranje – jasno mi je bilo, da moram denar vložiti v delovanje le-tega. Največ financ porabimo za osnovne potreščine, kot so kava, mleko, sladkor, čaj, sok, britvice, zobne ščetke in paste, različne konzerve, namazi ... Od MOK (Mestna občina Koper) smo letos preko javnega razpisa spet pridobili zgolj 650 €, tako da ostaja dejstvo, da nas brez Kraljev ne bi bilo, nespremenjeno. Zmogli ne bi nabave niti najosnovnejše pomoči. Zagotovo govorim v imenu vseh, ki smo kakor koli vezani na DBI. Hvala, dragi Kralji in Kraljice, Vi ste razlog, da še vedno rinemo naprej in se nimamo namena ustaviti, vsaj ne v kratkem! Zaradi vseh naštetih razlogov sta moja sreča in ponos ob tako lepi številki, kot je številka 100, iskrena in prihajata iz najglobljih in najbolj iskrenih delčkov mojega obstoja. Če povem drugače; življenja brez prvega in tudi edinega slovenskega uličnega časopisa si enostavno ne predstavljam več. Lepo bi bilo, če bi tudi naši bralci čutili podobno. Za veliko njih vem, da to zagotovo drži, ker časopis prvega v mesecu, tj. od izidu, zaradi distribucije dobimo šele ob tretji uri popoldne, redni kupci že zjutraj začudeno sprašujejo, zakaj njihov prodajalec še nima novega izvoda. Takšni trenutki me navdajajo z vero, da s tem, kar počnemo, vsi dodamo svoj košček v mozaik časopisa, in to je nedvomno dobro in prav.

Drage bralke in dragi bralci, še naprej Vam želim ogromno lepega branja, pri čemer si želim, da še v nadalje ostanete del zgodbe Kralji ulice. Vsak izmed Vas igra pri našem in Vašem časopisu pomembno vlogo. Če Vas tu in tam kateri od prodajalcev razočara, tega nikar ne prevedite v kolektivno krivdo – večina prodajalcev časopis ceni, prav tako ceni tudi vsakega kupca ali kupko. Kot povsod v življenju pa tudi med brezdomnimi obstajajo malo manj prijazni posamezniki, taki torej, ki težje sledijo pravilom. Poskusite jim odpustiti, saj jim ni lahko, njihova življenja pa so težka in zakomplicirana že po defaultu.

Vse dobro in še vsaj stokrat toliko stotic,

Vaša Biba

...IZ TOTEGA KONCA

Prvih sto

Kje pravzaprav začeti?

Morda je najbolje pri koncu devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko sem po vzoru nam bližnjega graškega Megaphona, ki ga je v letu 1995 inicirala tamkajšnja Karitas, kot brezdomski cestni časopis, začel razmišljati o tovrstnem projektu tudi za Maribor in našo regijo. Iskreno povedano smo bili pravzaprav kar dvakrat zelo blizu tega projekta, naredili smo celo finančno konstrukcijo ter nabrali nabor gradiva za prvo izdajo. Ko pa smo šli preverjat teren, se je obakrat pripetilo podobno. Teren je sporočal, da je v Mariboru enostavno premalo prodajalcev. Zato sem bil še posebej vesel, ko je približno čez deset let, na polovici leta 2005, zagledal »luč dneva« prvi slovenski cestni časopis, poimenovan Kralji ulice. Še zdaj se zelo dobro spomnim naslovnice ter osebe na zabojniku, ki prebira revijo Moj dom, naslovnica torej, ki pove vse. V tem času sem spoznal Špelo (Razpotnik), »guruja« Kraljev ulice in področja brezdomstva nasploh, in to v dobrem pomenu. Beseda je dala besedo. Sorazmerno kmalu je iz ene mojih knjig objavila »brezdomsko« črtico, še pomembnejše pa je bilo sodelovanje v smislu prenosa in prodaje Kraljev ulice v Maribor. Začetki so bili precej težki, to si je treba priznati.

foto: osebni arhiv

Vrsto mesecev smo poskušali s stojnicami pri našem Kojaku nekako pridobiti zaupanje občanov na eni strani, obenem pa opolnomočiti naše uporabnike, mariborske brezdomce, da bodo zmogli, znali in bili tudi pripravljeni prodajati, seveda skladno s pravili. Ta so bila že takrat zelo transparentna. Treba je vedeti, da brezdomska populacija vseeno v veliki večini kotira v tako imenovanem nizkem pragu, in se je ravno zato treba zavedati, da ne moremo pričakovati 100-% rezultatov. No, počasi je vse skupaj le steklo. Število prodajalcev je sicer nihalo, med nami sta danes le še dva ali trije iz tistih časov.

Prodaja se je preselila večinoma pred trgovske centre, ki so se v tem času razpasli kot gobe po dežju. Le nekaj malega prodaje ostaja v samem centru Maribora, ki pa je glede pretoka ljudi, vsaj če ga primerjamo z Ljubljano, dokaj mrtev. Seveda pa ne zanikamo, da obstajajo tudi problemi in verjetno bodo tudi v nadalje. Vsake toliko časa se pojavijo »čudni« prodajalci, tako jim pravimo mi, in ti prodajajo na primer samo platnice brez vsebine ali pa v rokah držijo morda le en sam izvod, ki ga potem nočejo dati iz rok, denar pa vseeno vzamejo.

Gre za prodajalce, ki niso iz naše programske »kvote«. Taki kvazi prodajalci pa dolgoročno kvarijo »naš obraz«, pa tudi cestnemu časopisu samemu. A tako pač je. Vseeno pa so druge povratne informacije iz terena mnogokrat zelo pozitivne in dobrih tisoč izvodov Kraljev ulice, ki jih vsak mesec po »Karitasovi poti« pripeljemo iz Ljubljane (tj. iz Slovenske Karitas v Ljubljani do Maribora), najdejo dober in pravi dom. Pri tem pa ne smemo pozabiti na prave ljudi in prave bralce. Tiste, z velikim srcem, ki v tem hitrem času, ki ga živimo, največ pomeni, ter se ga, žal, kar prehitro pozabi. Nadškofijska Karitas Maribor je s svojimi »brezdomskimi programi« že vrsto let regionalni center za distribucijo Kraljev ulice. Sodelovanje je temu primerno in v bistvu zgledno. Kar lahko rečem tako za samo uredništvo kot tudi za poslovanje, da o drugih področjih programskega sodelovanja, bodisi na strokovnem, bodisi na športnem ali še kakšnem drugem, niti ni treba izgubljeni besed. Zato lahko mirno zapišem, da so Kralji ulice tudi mariborski. V zadnjem času sem tudi sam ponovno prijel za pero, rezultat tega pa je »mariborska rubrika« Eho iz totege konca. K temu me je nagovoril prav *feedback* Mariborčanov, ki so preko naših prodajalcev na veliko spraševali, če bi lahko prebrali tudi kaj iz naših »logov«. Prav je, da se čuje tudi naš glas, mar ne?

foto: osebni arhiv

foto: osebni arhiv

023
KRALJI
ULICE

Pred mano je bil vrsto let stalni mariborski dopisnik naš Gogi, ki pa mu je v zadnjih letih nekoliko pošla energija in moč. S svojo kolumno in odkrito besedo je dodobra zaznamoval Kralje ulice. Morda se mu spet kdaj vrne inspiracija in bo ponovno kaj napisal, dajmo se pustiti presenetiti.

Ob njem so obstajale nekatere avtorice ženskega spola, tudi uporabnice, ki so občasno sokreirale omenjeni cestni časopis.

In kaj naj zapišem »na pot« ob stoti izdaji!?

V času, ko se ne ve, kaj bo jutri, včasih pa še to ne, kaj bo popoldne, je težko poiskati stvari, ki so in obstanejo ter niso muha enodnevnica. Brezdomstvo se nesporno povečuje, iz statističnega vidika, pa tudi v novih pojavnih oblikah. Zato se za prodajalce ni treba bati, pa tudi ne za naše bralce. Brezdomstvo že dolgo ni več nek strašen tabu, predvsem pa ne nekje tam daleč, v Ameriki ... Pripeti se lahko slehernemu od nas in to hitro, včasih še prehitro.

Naj ob koncu obvelja samo moja iskrena želja, da se srečamo ob dvestoti izdaji Kraljev ulice in da ohranimo vodilo dobre strokovne in profilirane usmeritve našega skupnega cestnega časopisa. S tem mislim zagovorništvo in pomoč »majhnim ljudem«, pomoč vsem brezdomcem Slovenije. Že en sam je en preveč! Po tej poti želim Vse dobro tako uredništvu kot tudi vsem bralcem iz »totege« mariborskega konca.

Boštjan Cvetič

ZVESTI ZUNANJI SODELAVEC

Tajkun se spominja KU

»Gospod generalni direktor – telefon imate!«

Gromska strela! Vedno me kličejo, kadar sem do vratu ali še čez zasut z delom.

»Saj vidite, da zdajle ne utegnem,« sem odvrnil svoji tajnici.

»Če je Putin ali Merklova, recite, da me sploh ne zanima, če pa je papež, naj malo počaka in vmes spije kakšen čaj, in če kliče Obama, mu recite, da ga kmalu pokličem nazaj.«

»Direktor, prosim, nujno je. Predstavila se je kot M. G. Gre za neke kralje ...«

»Kralje ulice?! O, to pa je nekaj čisto drugega! Kar dajte mi jo ...«

Da, poklicala me je M., dolgoletna znanka, maratonka in požrtvovalna urednica brezdomskega časopisa Kralji ulice. Tako kot že večkrat prej me je poprosila, naj napišem kakšen članek, tokrat o svojih dolgoletnih izkušnjah z omenjenim časopisom, pri katerem sodelujem od samega začetka; predvsem kot pisec člankov, kratkih zgodb, pesmi in aforizmov. Ah, lepa so bila tista prva leta, jaz pa reven kot cerkvena miš ... no, samo kot miš. Potem se je veliko stvari spremenilo, da ne rečem postavilo na glavo, še vedno pa ohranjam prijazne stike s Kralji ulice in tudi kaj napišem, zadnja leta seveda s svojim zlatim parkerjem. Natipkajo mi potem drugi, to si pač smem privoščiti pri vsem svojem neizmernem bogastvu.

Naj kar takoj priznam: tajkun sem! Postal sem tajkun. In ostal bom tajkun, dokler bo to mogoče. Valjam se v bogastvu, a tudi v delu in skrbeh. Po smrti bom šel v pekel, razen če sveti Peter ne bere brezdomskega časopisa in ve za moje objave. Tudi on sam je neke vrste brezdomec, ko pa večino časa prebije pri nebeških vratih, na mestu, ki ni ne znotraj ne zunaj nebes. Na večnem prepihu, ob večnem cvljenju vratnih tečajev.

Nikoli nisem bil uradni prodajalec Kraljev ulice, sem pa некоč krajši čas prodajal ta časopis, zato da je lahko moja znanka skočila na WC. Prav takrat se mi je približal nek bogat ošaben moški srednjih let – po videzu zelo podoben meni, kakršen sem videti zdaj – in mi iz rok iztrgal izvod časopisa. Malo je polistal po njem, se potem namrščil in dejal:

»Toliko neumnosti, da bi se jih dalo izvažati!«

Številko mi je vrnil, mi pokazal hrbet in odhitel dalje. Bil sem seveda užaljen. Prekleti tajkun! *Rajši umrem, kot da bi spominjal nanj!* Moja znanka se je vrnila. Ko je ni bilo, mi je uspelo prodati dva ali tri izvode. Izročil sem ji polovico denarja, za drugo polovico sem si kupil burek. Med tem, ko sem ga počasi žvečil, sem premišljeval o izjavi tistega napihnjenca: besedi »neumnosti« in »izvoz« sta mi neprestano krožili po glavi, kot bi bili komarja, lačna krvi. Spomnil sem se tudi prijatelja, ki je veljal za tehničnega in poslovnega genija. Samo dobro poslovno idejo je potreboval in že so lahko njegove zlate roke naredile čudovit izdelek, ki ga je željno pograbila nevidna roka Trga. Zdaj sem idejo končno imel: neumnost, na tone neumnosti, ki dušijo našo deželo, bi bilo treba nekako utekočiniti, podobno kot gospodinjski plin, ali globoko zamrzniti, kot grah ali piščančje medaljone, potem pa to lepo zapakirati in izvoziti na tuje trge. Seveda čim dlje od nas, da se ne bi slučajno vsa ta neznanska neumnost lepega dne vrnila domov. In sprožila recesijo.

foto: osebni arhiv

In tako sva z mojim genialnim prijateljem oba v nekaj letih obogatela. Strašansko obogatela. Prav nesramno obogatela. Neumnost je šla za med. Polnilnice neumnosti so delale noč in dan, delavci so v treh izmenah steklenice zlagali na palete, viličarji so polne palete neutrudno nalagali na tovornjake, ti pa so odbrzeli na tuje, da se čim prej spet vrnejo po nove zaloge. Vrednost naših delnic je stalno rasla. Na borzah smo poleti brezplačno ponujali naravne sokove z ohlajeno neumnostjo, pozimi pa vroč čaj iz neumnosti. Če je kdo pred zaužitjem napitka še okleval z nakupom naših delnic, je po prvih požirkih z mislimi krožil samo še okrog želje, da postane naš delničar. Tudi politične kampanje v sosednih državah je izdatno podpirala in usmerjala naša korporacija: na vseh predvolilnih shodih smo delili napitke neumnosti. Izvoljeni politiki so nam bili hvaležni: Karantanija je postala spet naša, prav tako Trst in Gorica, »nazaj« smo dobili Dalmacijo vse do Dubrovnika, slovenski je postal celo San Marino ...

Res: lepo je biti bogat, še posebno, če je za teboj izkušnja z brezdomci, ki si ne morejo skoraj ničesar privoščiti, razen notranjega bogastva in toplih medčloveških vezi. Včasih pa še tega ne. Lepo je pisati za Kralje ulice; to je moj konjiček, ki sem ga ohranil do današnjih dni. Vsi ostali hobiji so odpadli oziroma so se spremenili: kolesarjenje v vožnjo s težkimi motorji (rad imam svoj vozni park s harleyi), ribarjenje ob Gradaščici v lov na orjaške lignje in morske pse z moje jahte v Indijskem oceanu, kupovanje hitrih sreč v masovne nakupe delnic konkurentov, prijateljevanje z znankami v ljubimkanje s (povsem drugimi, svežimi) znankami itn. In ravno danes se me sredi največje gneče spomni stara dobra urednica M. (njeno polno ime in naslov hranijo v uredništvu KU), česar sem se od srca razveselil. Videti je, da le nisem samo tajkun, ampak sem kdaj pa kdaj tudi koristen in ustvarjalen človek, saj pišem za Kralje ulice! Za pričujočo, jubilejno številko sem celo nekaj malega tvegala: odločil sem se, da svoj prispevek podpišem z resničnim imenom in priimkom in vam, drage bralke in cenjeni bralci, izdam skrivnost, kako sem postal tajkun. Tajkun, ki tu pa tam še kaj napiše, ki zna včasih biti celo koristen in ustvarjalen ...

Jurij Kunaver

Žigažaga in Marečare:

KRALJ IN KRALJ

ŽIGAŽAGA

OČKA, KO BOM VELIK, BOM LEP,
DEBEL IN PRAZEN.
ŽIVEL BOM V VILI Z RAZGLEDOM NA JULIJSKE ALPE.
S PSOM IN NJIM,
KI MI PARA ŽIVCE
IN NIKOLI NE IŠČE KRIVCEV.
TEMVEČ DOMOV VODI MNOGE LJUBIMCE,
PRIMITIVCE IN RASISTE.

MAREČARE

VELIKI OČKA JE UČIL.
NIKOLI O RASIZMU, PRIMITIV MU BIL JE ODVEČ.
BIL JE DVOJEN IN RAZDVOJEN.
MED SABO IN LJUBIMCI.
SEKIRA PADLA V NJEGOV JE MED.
SAMO ZANJ.
DRUGI NAJ NJEGOVO ŽALOST IŠČEJO V SEBI.
KDO JE LJUBLJENČEK IN KDO ZDAJ PES?

Tanja San in Severa:

KRALJICA IN KRALJICA

TANJA SAN

STO LIC POLJUBILA SI.
POD STOTIMI ODRI LJUBILA SI.
STO IZGUBLJENIH SEMEN POTEPTALA SI.
1001 CVET SVOBODNO ILUSTRIRAŠ.
ILUSTRIRAJ ME.
1001 KRISTAL SKRIVAJ POLIRAŠ.
POLIRAJ ME.
1001 POGON PREPOVEDUJEŠ SI.
PREPOVEDUJ ME.
POSESAJ!
ZMODERIRAJ!
FOKUSIRAJ!
OKUPIRAJ!
SPROCESIRAJ!
DOTAKNI SE ME.
STOKRAT.

SEVERA

STO.
100 IN 100 IN 100,... IN 1.
1001 CVET SVOBODNO ILUSTRIRAM,
1001-KRAT
POLIRAM,
PROCESIRAM,
FOKUSIRAM,
SAMO TO.
DOTIKAM SE 1000 IN 1-KRAT,
UJETO V 100.

ULICA SPREGOVORI

Ob izidu 100. številke, sem obiskal legende ljubljanskih ulic, ki so se z brezdomstvom srečale že v času bivše Jugoslavije. Od tedaj je minilo veliko let in bilo izrečenih mnogo besed. Pogovarjali smo se o njihovem življenju, življenju brezdomca na sončni strani Alp.

INTERVJU S TONETOM P. (SODNIŠKI PARK)

foto: Jean Nikolić

Kako si pristal na cesti?

Na cesti sem pristal leta 1985 in sem skoraj še edini živeči klošar iz časov rajneke Jugoslavije, ki še vedno živi na ulici. Povod za to je bil alkohol. Žena je za vsako malenkost hodila k svoji mami, namesto da bi se pogovorila z mano. Prevečkrat mi je prekípelo in moram priznati, da sem jo zaradi tega tudi tepel. Med ločitvenim postopkom, mi je sodnik rekel, da bi se žena rada pobotala. Edini pogoj je bil, da preneham piti in se grem za tri mesece zdraviti. Seveda iz tega ni bilo nič in sem pristal na cesti.

Na kakšen način si se znašel prvi teden, si šel v zavetišče?

Že v prvih dneh sem spoznal lokalne brezdomce, ki so me povabili v svojo družbo in mi predstavili ulično življenje. Predlagali so mi, naj živim z njimi dva dni in se nato odločim, če je tako življenje sploh zame. V zavetišču nisem nikoli živel, spoštujem pa društvo Kralji ulice, ker mi pomaga. Za ostale ne morem govoriti, sam pa sem deležen njihove pomoči.

Kako ti pomagajo, kako pogosto se zadržuješ na Kraljih ulice?

V njihovi garderobi je delal fant, ki mi je spodnjice izrezal tudi iz trenirke, če jih sami niso imeli na zalogi, čista oblačila mi je redno pošiljal tudi v park, kjer se zadržujem. Vsak mesec gre z menoj dvigniti socialno pomoč tudi M., ki mi je tudi drugače vedno v oporo, ko kaj potrebujem in je kot moja druga mamica. Seveda mi pomagajo tudi na druge načine.

Kje torej spiš?

Že od nekdaj spim zunaj in še vedno je tako.

Pazim samo, da so noge suhe in da je streha nad glavo. Le dretja v svoji dnevni sobi ne prenašam dobro (Odbor 2014). Poleg tega sem, ko sem ukradel suho klobaso in pašteto, dobil šest mesecev zaporne kazni na tri leta pogojno. Gospoda, ki krade na veliko, pa naj bi bila nedolžna. To je narobe svet. Sam sicer ne volim. Koga pa naj bi?

Si v zadnjem času živel v kakšni stanovanjski skupnosti, morda v bivalni enoti?

Ja, pred dobrim letom sem dobil sobo v domu za ostarele v Cerknici, vendar tam nisem zdržal niti teden dni. Resda so mi po rutinskem zdravniškem pregledu predpisali deci vina zjutraj in deci zvečer, toda vrata doma se zaklepajo ob osmih zvečer. To mi ni bilo pogodu, nihče me nima pravice zaklepati in omejevat. Sem pa vložil prošnjo za bivalno enoto v Ljubljani, bomo videli.

Ti država kako pomaga?

Poleg »socialke« ne prejmem nobene pomoči.

Se lahko v Ljubljani lačen naje, kako dnevno poskrbiš za denar?

Lahko, čeprav sam ne hodim v javne kuhinje. Za hrano poskrbim sam. Ljudje me že poznajo in mi tudi sami od sebe stisnejo kakšen evro ali mi prinesejo za jesti in piti. Nekaj tudi nažicam, saj dnevno rabim še za par litrov vina in cigarete.

Ali morda pogrešaš življenje pred ulico?

Ne. S to situacijo sem se že sprijaznil. Pustil sem tudi dva otroka, ki me ne poznata. Sedaj mi preostaneta samo še urgenca in Žale. Pa Kralji ulice.

Je na cesti mogoče stkati pravo prijateljstvo?

Ne. T.i. prijatelji te žicajo tudi, ko imajo denar v žepu. Alkohol in cigarete sta jim najpomembnejši stvari na svetu.

Kakšna je razlika med brezdomskim tolarjem in evrom?

Ko smo v rokah obračali tolarje, so bili žepi vedno polni, ljudje so lažje podarili kašen dinar. Danes je pa žalostno, s kovančki komaj shajamo. Včasih smo si delili vse, prijateljevali smo in se družili. Tudi mojim strankam ni lahko. Mnogokrat se mi potožijo, da sami ne vedo kako bodo preživeli svojo družino.

Morda kaj obžaluješ, si se od 1985 kaj spremenil?

Če bi se ponovno rodil, bi si želel normalnega življenja. Karakterno pa sem tak, kot prvi dan, ko sem stopil na cesto.

Bi rad kaj sporočil javnosti?

Od srca rad bi se zahvalil vsem, ki mi pomagajo preživeti. Pozdravil bi tudi vse študente, ki mi velikokrat stisnejo evro ali

dva, čeprav so sami brez. Kravatarji mi nikoli ne namenijo niti centa. Vedno pravijo, da so brez drobiža. Razumem, da so težki časi, toda večinoma pomagajo samo tisti, ki tudi sami nimajo in razumejo človeško stisko.

Najin pogovor je prekinil fant, ki je prinesel vrečko dobrot za Toneta. Zanimalo me je:

Kako to, da pomagata Tonetu?

Če je človek na cesti, še ne pomeni, da je slab ali nesposoben. Poleg tega, bi lahko rekel tudi, da gojim spoštovanje do pravih klošarjev, ki se v ničemer ne pretvarjajo.

Bi kaj radi sporočili javnosti?

Ne sodite prehitro. Vsakomur se lahko zgodi, da ne more odplačati kredita, da izgubi službo... Že jutri ste lahko na cesti tudi vi.

Če imate doma prenosni tranzistor, ki ga ne potrebujete več, ga lahko podarite Tonetu. Vesel bo tudi čevljev (43-44) ali oblek. Najdete ga v sodniškem parku, vsak dan do 12h, včasih še dlje. Lahko pa mu stvari pustite tudi v dnevnem centru društva Kralji ulice, ob delavnih med 10h in 16h (s pripisom – za Toneta P.).

INTERVJU Z DARETOM (»ŠTACJON«)

foto: Jean Nikolić

Kako si pristal na cesti?

Leta 1987 sem se skregal doma. Nekega dne sem si pijan pekel jaca ob dveh zjutraj in mama me je zaradi tega nadrla. Preprosto sem si nadel jakno in odšel čez vrata. Od takrat sem na cesti. Sem pa še vedno v kontaktu z njo in z družino. Dobro se razumem tudi z brati. Mamu imam zelo rad in jo močno spoštujem. Še vedno jo obiskujem. Danes se razumeva veliko bolje, tiste dni sem pač preveč pil.

Kje si pohajkoval prve dni?

Najprej sem se zadrževal na kranjski avtobusni postaji. Ker sem naredil nekaj »pizdarij«, so me zaprli za dve leti. Po prestani kazni sem dve leti delal v neki ročni avtopralnici, nato pa sem odšel v Ljubljano s trebuhom za kruhom.

Kje si spal, kako si živel?

Spal sem na klopici železniške postaje. Kmalu sem spoznal ulično življenje, vse ostalo je zgodovina. V zavetišče nisem šel, ker so za sobo računali 150 evrov na osebo. V njej spi deset ljudi, kontejnerji pa so zastoj. Dve leti sem spal tudi pod mostom na Kodeljevem. **Koliko so vidne razlike med letoma 1987 in 2014?**

Brez veze je zgubljati besede. Včasih je bila živa kolektivna zavest. Denar je bil nekaj vreden, tudi delo se je dobilo. Sam sem oddelal dobrih osem let, odkar sem brezdomec. Danes je vsak zase, socialnega čuta med ljudmi je vedno manj.

Kako je v Ljubljani poskrbljeno za osnovne potrebe brezdomcev?

Vsakdo se lahko naje, tudi za oblačila je poskrbljeno. Dvakrat tedensko se lahko stuširamo. Če hočeš poskrbeti zase, imaš to možnost. Problem je v obutvi. Seveda je tudi socialka prenizka, kako naj človek preživi z 280 evri?

Imaš kakšne posebne želje?

Ne. Vse, kar si želim je najeti sobo, kjer bi imel svoj mir. Ne maram, da se kdo vtika vame, sam pa se ne vtikam v druge. Morda si jo bom z denarno socialno pomočjo lahko redno plačeval.

Je na cesti mogoče stkati pravo prijateljstvo, morda ljubezen?

Je! Sam sem imel dva zelo dobra prijatelja, ki sta na žalost že pokojna. Enega smo klicali Marija Kramp aka Janez, drugi pa je bil Franc R. Veliko lepega smo preživeli skupaj in rad se spomnim nanju. Tudi ljubezen je prisotna. Imel sem tri resne punce, z eno od njih sem preživel kar 3 leta in pol.

Morda kaj obžaluješ?

Obžalujem samo to, da sem se pijan kregal z mamo, saj si tega ni zaslužila. Poleg tega mi ni v čast, da sem včasih kaj ukradel, danes sem glede tega drug človek.

Kakšno je tvoje mnenje o brezdomcih?

Nekateri so zelo pokvarjeni, nekateri pa se ne znajdejo. Enako kot pri vsaki struji ljudi, boste našli dobre in slabe. V 27 letih ulice, sem se menda prepričal v to.

Kakšno je tvoje mnenje o društvu KRALJI ULICE?

Zelo spoštujem predsednika društva Bojana K., ki je veliko storil zame. Tudi ostali so mi mnogokrat pomagali, predvsem ti, Monika in Mirjam. So sicer pomanjkljivosti, vendar so tudi problemi veliki, predvsem pa jih je veliko.

Koliko »normalnih« ljudi bi preživelo dejstvo, da so postali brezdomci?

Mnogi bi najbrž storili samomor, večina pa bi se zapila ali zadrogirala. To je težka preizkušnja. Mnogi moji znanci so umrli, odkar sem na cesti.

Bi rad kaj povedal javnosti?

Ljudje pravijo, da smo slabi, da delamo

probleme in se samo drogiramo ali pijemo. To ni res. Sam sem skorajda že povsem prenehal piti, ker mi zdravje tega ne dopušča več. Pozdravil pa bi rad Andreja Rozmana - Roza in Vlasto Nussdorfer, ker me razumeta in sta bila do mene vedno več kot fer. Pazite na svoj denar in šparajte, nikoli ne veste, kaj vas bo doletelo. Ne obupajte in bodite močni. Pozdrav.

Darko bo predvsem vesel obutve št. 45, saj jo zelo težko dobi. Če imate čevlje ali superge, ki so vam odveč, mu jih lahko pustite v dnevnem centru društva Kralji ulice, ob delavnikih med 10h in 16h uro. Vesel bo tudi higienskih pripomočkov ali kavbojk (s pripisom – za Darkota O.).

INTERVJU S CIRILOM (BENCINSKA »PUMPA«)

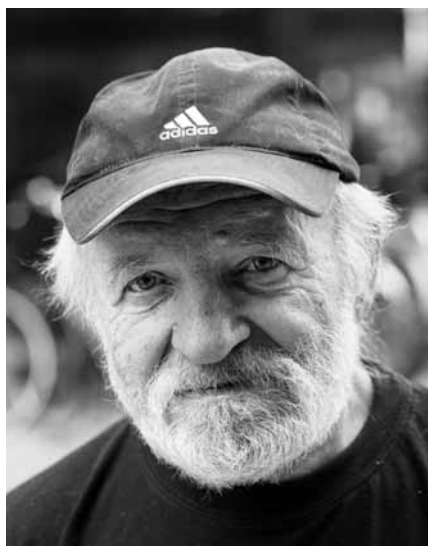

foto: Nada Zgank

Koliko časa prodajaš časopis KU, kakšno je tvoje mnenje o njem?

KU prodajam približno štiri leta, tudi prebiram ga redno. Ljudje lahko med drugim iz prve roke spoznajo življenje brezdomcev, saj te možnosti v drugih tiskanih medijih praktično ni. Javnost o brezdomcih razmišlja večinoma stereotipno, vendar ni vse tako enostavno, kot zglada na prvi pogled. Nekateri so za to krivi sami, nekateri pa ne. Včasih na cesti ni bilo videti klošarjev, vsi so imeli nekakšno zavetje, vsaj minimalno.

Kakšne so tvoje stranke?

Veliko mojih strank me že dolgo pozna in se dobro razumemo. Moje prodajno mesto je na bencinski pumpi in že dalj časa opažam, da KU (vsaj pri meni) kupujejo večinoma ljudje iz srednjega sloja, ki razumejo stisko drugega. Bogatejši sloj prebivalstva z dobrimi avtomobili le redko kupuje KU, pravzaprav se med svojimi opravki niti za trenutek ne ustavijo in mi niti ne

odzdravijo. To ni stereotip, velika večina takih te gleda zviška in te obravnava kot smet. Na kraj pameti jim ne pade, da se lahko kaj podobnega zgodi tudi njim ali njihovim bližnjim. Sploh jih ne zanima, kako živijo drugi ljudje. Še sploh tisti, manj srečni.

Lahko s prodajo časopisa KU preživiš?

Težko. Prodajati bi moral cele dneve. S prodajo zaslužim dovolj za hrano in kakšno malenkost, vsekakor pa je to pošteno prislužen denar. Pred kratkim mi je policist stisnil 10 evrov. Po tem sklepam, da se najdejo tudi dobri ljudje, ki radi pomagajo.

Kakšno je tvoje mnenje o brezdomcih?

Ne vem, z njimi se ne družim. Dobri in slabi ljudje se najdejo povsod.

Mišliš, da bi povprečen človek znal preživeti kot brezdomec?

Brez podpore domačih bi le malokdo preživel. Na ulici je veliko pasti in življenje na njej je težko.

Imaš kakšen nasvet za tak primer?

Imam splošen nasvet za vse ljudi. Pazite se odvisnosti. S tem pa ne mislim le na alkohol in droge. Vse, kar povzroča odvisnost, vam bo zagrenilo življenje. Še kava in tobak nista tako nedolžna, kot si mislimo. In pri tem ne računajte preveč na naše zdravstvo. Denar je sveta vladar, tudi v našem zdravstvu. Nikakor pa ne počnite drugemu tisto, za kar si ne želite, da bi drugi počeli vam. Če bi lahko z nevoščljivostjo in egoizmom asfaltirali, bi imeli Slovenci najboljše ceste na svetu, to sta namreč naša nacionalna športa.

Si volil? Kakšno je tvoje mnenje o evru?

Kje pa! Koga pa naj volim, Slovenija je na psu, vse so pokradli. S tolarjem se je dalo preživeti, z dinarjem tudi. Kar pa zdaj delajo s to državo, je noro, velika večina ljudi se komaj preživlja.

Bi rad sporočil javnosti?

Rad bi rekel, naj vseh ljudi ne mečejo v isti koš. Če prodajaš KU, to ne pomeni, da si brezdomec. Lahko jih prodajaš, ker si socialno ogrožen, pa čeprav si šolan. Pač nimaš službe in ti denimo zmanjka za najemnino. Odnos nekaterih je grozen, ljudje te brcajo ali zmerjajo. To ni prav. Saj ne »fehtamo«, ampak delamo. Vem pa, da se med prodajo dogajajo tudi nepravilnosti, kršijo se pravila prodaje in ljudje so postali do nas nezaupljivi. Pravi prodajalci pravil ne kršimo. Nekaj posameznikov, ki jih in ki nekako pridejo do časopisa ter ga izrabljajo za »izsiljevanje«, pa vsem ostalim dela zelo slabo reklamo.

Bi končal z življenjsko mislijo?

Jaz vem, da nič ne vem. Smilijo pa se mi ostali, ki tega ne vedo.

Intervjuje pripravil Jean Nikolić

POMEMBNEJŠI DOGODKI UREDNIŠTVA IN ČASOPISA KRALJI ULICE KOT TAKEGA

Fabula 2011

foto: arhiv KU

Piknik uredništva

foto: arhiv KU

Prvi brezdomski kongres

foto: arhiv KU

Sodelovanje s študenti

foto: arhiv KU

Svetovni dan knjige

foto: arhiv KU

Janez Kompare

MOJ SVET

MOJ SVET NI SEŠTAVLJEN IZ NIČA.
MOJ SVET JE PISANA PALETA OBČUTKOV.
MOJ SVET JE ZANIMIV MOZAIK NASMEHOV.
MOJ SVET JE SAMO MOJ – LE TU IN TAM SE V NJEM LAHKO KDO IZGUBI.
MOJ SVET JE VČASIH ZAČINJEN S SOLZAMI.
MOJ SVET SE SPREMINJA, A HKRATI OSTAJA EDINSTVEN.
MOJ SVET IMA DAN IN NOČ, IMA ZVEZDE, LUNO, SONCE, OBLAKE, VETER, MEGLO, SNEG IN DEŽ.
MOJ SVET JE DEL MENE, IN DEL MOJEGA SVETA SEM JAZ.
MOJ SVET BO VEDNO MOJE ZATOČIŠČE.
MOJ SVET JE NEIZMERLJIV V ČASU.
MOJ SVET JE MOJE ŽIVLJENJE.

BARBI

foto: Aleksander Petric

Mrtvo nebo

Nad nami tiho spi
in mi ne odpustimo
poslednjega greha.
Le gledamo se
in se učimo
koliko je 5 krat 5.

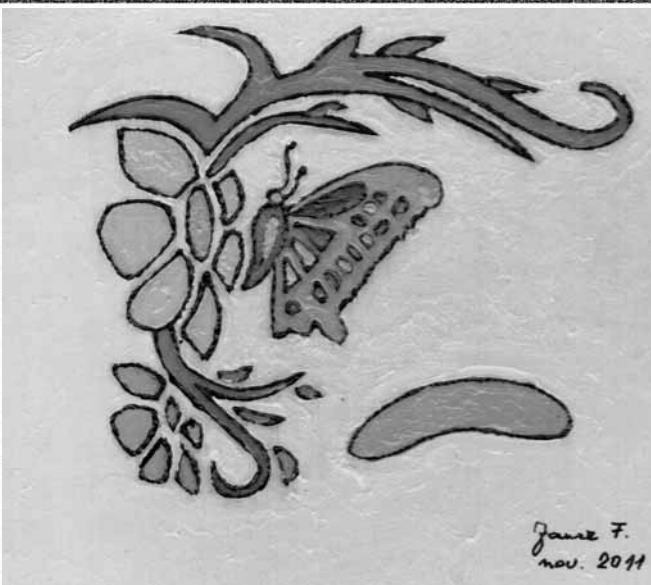
Sedaj že vemo
in to nam tako zelo paše,
da bi še enkrat ubili nebo.

Karmiss

EU POSTAJA ČEDALJE BOLJ AU.

N2

Janne Karlsson (1973) je ultra produktiven umetnik iz Linköpinga na Švedskem. Ne daje si preveč opravka z distribuiranjem svojih surrealističnih norosti po raznih kontinentih, bolj verjetno se je zataknil v nekem kotu, kjer nekam tresoč in nepotrpežljivo čaka, da si ogledaš njegove knjige ali brošure z ilustracijami bodisi na www.svenskapache.se bodisi na www.epicrites.org. Z ljubeznijo lahko v umetnikovo rit zlezeš na svenskapache@gmail.com. :-)

							VEDA O RAVNOTEŽJU SIL		ZDRAVNIK ZA ZORAV- LJENJE GIBAL	DRŽAVA V JUŽNI AMERIKI	GRENAK APERITIV	RONALD (KRAJŠE)	TRETJI PROGRAM RADIJA LJUBLJANA
							NEPRIJETNA POLETNA VROČINA	1					
							TRESENJE GLASU						
							ANTIČNO NASELJE NA TROJANAH		4				
							KOLESARSKA DIRKA PO FRANCIJI					PISALO	VELIKA NEMŠKA REKA
							IVAN PRIJATELJ			RIMSKA BOGINJA PLODNOSTI MAŠČEVALCI			
							PODREDNI VEZNIK				EMIL ADAMIČ		
							MOUNT				NEIZBRANEC		
UMETNA SNOV (NPR. PVC)	UREDNIK	GLAVNO MESTO JUŽNE AVSTRA- LIJE	EDEN OD NAKLONOV V SLOVNICI	HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA	KATERI	PORTU- GASLI OTOK ORGAN VIDA							
GEOME- TRIJSKI IZRAZ								ZORANA ZEMLJA	IDEAL ČRN TROPSKI LES				
VELIKA DRSEČA GMOTA LEDU V GORAH							ŠPORTNI KLUB IZ MADRIDA KROJAŠKO ORODJE					ANTIČNA KRALJICA JUDEJE	MOČVIRSKO RASTLINJE
IME PREVAJALKE ŽGUR	7				NADUTOST, NAPIH- NJEVOST								2
LUKA IN LETALIŠČE V MAROKU				LEVI PRITOK TIBERE V ITALIJI	IRSKA RE- PUBLIKAN- SKA ARMADA	HROŠČ ROGAČ ŠPANSKI BAROČNI SLIKAR							
OBRAT TEKSTILNE INDUSTRIJE						6		IME FIZIKA BOHRA		5			
PODROBEN NAČRT POTOVANJA								NEMŠKO: ON	SLOVENSKI PISATELJ IN PESNIK (JOŽE)				
SPREMINJA- NJE PODATKOV V KODE		3							DEL GLAVE				
VRSTA TROPske PALME					ŠTOTINKA NORDU- SKE KRONE				ŠTAJERSKI IZRAZ ZA TELICO				SESTAVIL JOŽE PETELIN

Črke z oštevilčenih polj prenesite na spodnje številke, kjer boste prebrali končno rešitev:

1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---

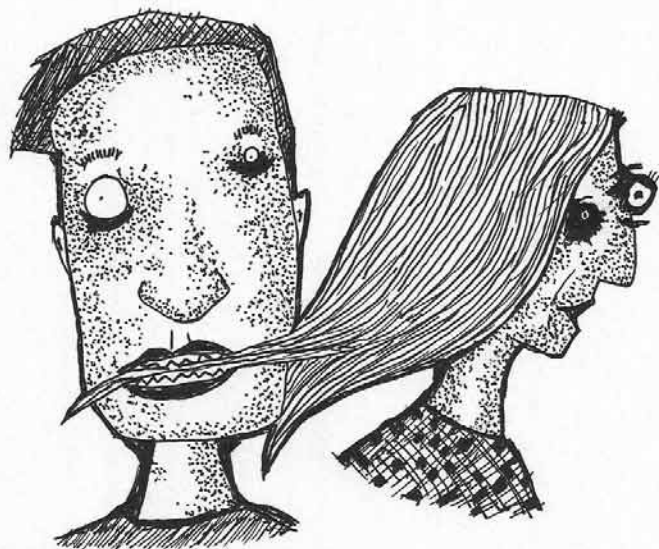

POZOR - NAGRADNA IGRA

Pravilno rešitev križanke pošljite na naslov: Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana - in se potegujte za zabavne nagrade: knjigo Franja Frančiča Meseno spoznanje, Tlakovanke (zbirka pesmi, aforizmov, šal, grafitov in nadoglasov), stripovski zvezek Stripnik III, DVD-trojček, zgoščenko »Odpeti pesniki« - izbirate lahko med pesmimi Daneta Zajca, Srečka Kosovela in Nika Grafenauerja ter zgoščenko Ulične žvrgoljivosti Kraljev ulice.

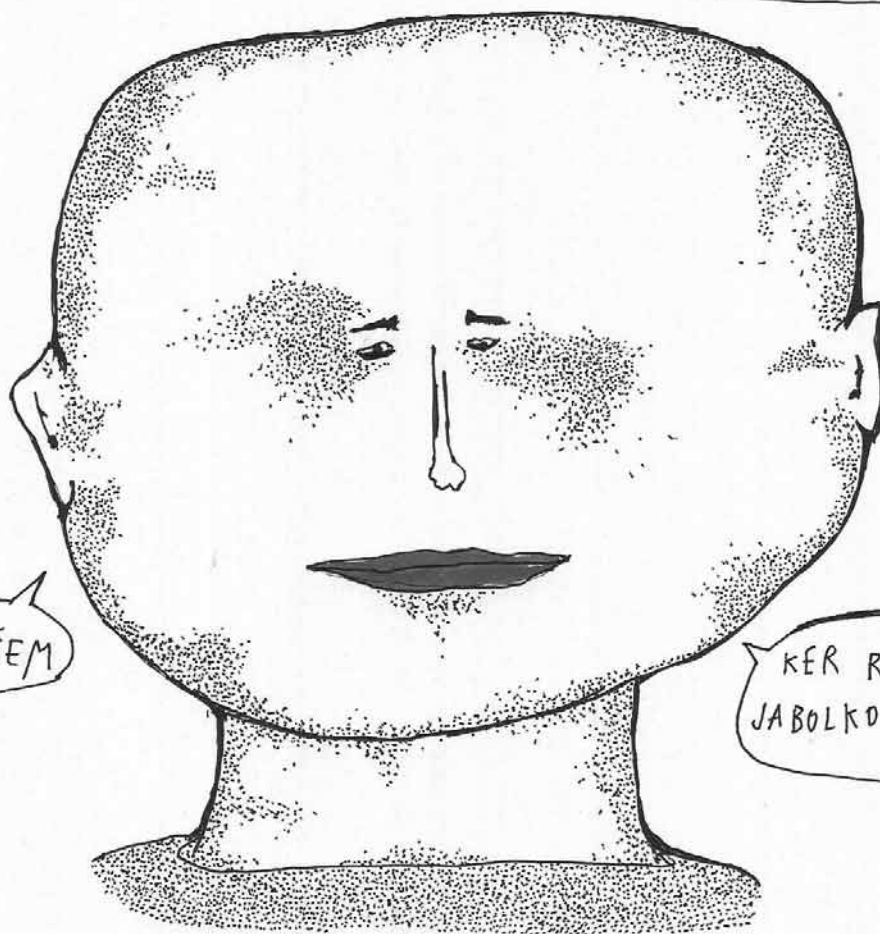
Iskrene čestitke nagrajencem prejšnje pravilno rešene nagradne uganke, ki so: Olga Pušnik iz Apač, Johan Hojnik iz Domžal, Cvetka Ferkulj iz Kranjske Gore, Barbara Pintar iz Škofje Loke, Boris Šuber in Igor Šircelj iz Kopra, Darko Stahovnik iz Velenja in Simona Korošak iz Ljubljane.

ZAKAJ KU?

KER SEM SPOZNAL MAGIČNO DEKLE
Z VELIKIMI OČMI

KER ME JE NAVDUŠILA SKUPINA
DOBRIH LJUDI Z INOVATIVNO IDEJO

KER RAD RIŠEM

KER RAJE PODARIM
JABOLKO KOT 20 CENTOV

Magič

